

Kandidatuppsats i offentlig förvaltning VT2016

Förvaltningshögskolan, Göteborgs universitet

Lovisa Dahlström

Hanna Magnusson

Handledare: Gregg Bucken-Knapp

Examinator: Stig Montin

”Ingen är tillräckligt stor i Bryssel”

**En komparativ studie mellan Västra Götalandsregionens och Region Skånes
upplevelse av inflytande på EU:s policyprocesser**

Abstract

This thesis aims to contribute to a practical insight on the working strategies of two Swedish regional offices in Brussels. The aim is to investigate the officials' experiences of regional influence on EU policy. The main results of this study show that small regions find it hard to impact EU policy through direct lobbying towards the institutions. However, an indirect impact can be achieved through persistent networking and presence. To create and maintain relations with actors and stakeholders within formal and informal networks is, according to the regions, considered as key to gain actual influence.

Sweden has a history of being a strong nation-state with corporative character, which involves inviting different administrative authorities and interest groups to join the political room. Today, new types of governance has come to challenge the traditional political order. The involvement of actors from horizontal and vertical spheres has given regions a central place in politics with an opportunity to influence the policy processes. An increased number of regional offices are today established in Brussels to monitor regional interests and to attempt changing EU politics to their favor.

The region of Västra Götaland and the region of Skåne have in this study been compared as regional lobbyists. The focus of this thesis lies within comparing the officials' experiences why the method is mainly concentrated to interviews. Through the theory of *Network Governance* this study focuses on revealing the regions' various interests, strategies and resources to gain influence at the EU level.

Keywords: regional influence, network governance, regional lobbying, regions in EU

Nyckelord: regionalt inflytande, nätverksstyrning, regional lobbying, regioner i EU

Innehållsförteckning

1. Inledning	1
2. Litteraturgenomgång	2
2.1 Region som begrepp	2
2.2 Styrning i förändring.....	3
3. Problemformulering	5
4.1 Avgränsningar.....	7
5. Nätverksteori	7
5.1 Lobbying som del av nätverksteori.....	8
6. Regionala kanaler för inflytande	10
6.1 Regionernas politiska representation i Bryssel	10
6.2 Institutioner relevanta för regional påverkan	11
7. Metod	12
7.1 Val av studieobjekt	13
7.2 Tillvägagångssätt	14
7.3 Operationalisering av nätverksteori	16
8. Västra Götalandsregionen i Bryssel	17
8.1 Intressen.....	18
8.2 Strategier för påverkan.....	19
8.3 Upplevelse av inflytande	22
9. Region Skåne i Bryssel	23
9.1 Intressen.....	25
9.2 Strategier för påverkan.....	26
9.4 Upplevelse av inflytande	29
10. Jämförande analys	30
11. Slutsatser	35
Referenslista	
Bilaga 1	

1. Inledning

(...) *a modern EU region is one that is actively engaged in Brussels networks through some kind of representative office*” (Moore 2008 s.519)

Under 1990-talet föddes idén om ett “Regionernas Europa” (Stegmann Mccallion 2007). Tanken om regionerna som viktiga påverkansaktörer i EU:s institutionella processer blev allt mer vedertagen som framtidsutsikt. Begreppet kom att konceptualisera de europeiska regionernas ekonomiska och politiska intressen och mål. Carolyn Moore (2008 s.532) talar om tre olika utvecklingsmöjligheter; ett “Europa *av* Regionerna”, ett “Europa *med* Regionerna” och ett “Europa *för* Regionerna”. Slutsatsen blir att trenden i Europa går mot en ökad permanent representation av regionala aktörer i händelsernas centrum; ett “Europa *för* Regionerna”.

Den regionala utvecklingen brukar idag benämnas *regionalisering* och åsyftar en förskjutning av makten från statlig nivå gentemot lokal och regional nivå, liksom en maktförskjutning gentemot EU. Statens politiska och ekonomiska roll sägs ha minskat medan regionerna har blivit allt mer autonoma. Decentraliseringen av statens ansvarsområden har gjort att den horisontella nivån har utvidgats, vilket skapar ett spelutrymme för en mängd aktörer med olika bakgrund. Här kan regioner konkurrera om maktutrymmet med större spelare (Dosenrode & Halkier 2004 s.89).

År 2011 permanentades regioners administrativa roll i Sverige. De nybildade regionerna fick med detta ett stadgat utvecklingsansvar inom den geografiska avgränsningen. Idag, fem år senare, står landet inför en tänkbar omorganisering genom en geografisk och administrativ uppdelning till sex storregioner. Detta möjliggör en utveckling mot en mer inflytelserik meso-nivå (Sveriges Television, 2016). I kombination med en ökning av regional representation på EU-nivå aktualiseras subnationella aktörers utrymme och påverkan på en internationell politisk arena.

Idag har majoriteten av Europas regioner ett kontor på plats i Bryssel för att kunna bevaka EU-policy. Etableringen kräver att regionens intressen preciseras och uttrycks i ett

internationellt sammanhang vilket gör att regioner behöver skapa sig ståndpunkter i frågor som tidigare legat orörda på den lokala agendan (Jerneck & Gidlund 2001 s.80). Om regionen inte är på plats för att ta tillvara och föra fram lokala intressen, blir en annan aktör ledande och skapar sin agenda för EU:s regionalpolitik (Höög 2000).

Moore (2008) beskriver regioners nätverkande i Bryssel som ett sätt att påverka institutionella ramar för beslutsfattande. Lobbyisten, vilken ofta betraktas som sakkunnig, får en framträdande roll då aktörer inom EU:s policyprocesser gärna utnyttjar dennes kompetens (Jerneck & Gidlund 2001 s.112). Inom de områden som knyter an till meso-nivå figurerar regionen som en stark lobbyaktör. Med detta kan etableringen av en regional verksamhet på plats i Bryssel i form av ett kontor långsiktigt vara såväl fördelaktigt som ett måste för ökat samarbete mellan aktörer inom EU (Moore 2008 s.532).

Med anledning av ovanstående resonemang kommer denna uppsats att intressera sig för regioner som påverkansaktörer. Brysselkontoren blir i denna studie utgångspunkten för regionen som lobbyist på en europeisk arena.

2. Litteraturgenomgång

Litteraturgenomgången syftar till att redogöra för begreppet region samt introducera läsaren för forskning om olika former för politisk styrning. Utifrån litteraturgenomgången härleds ett teoretiskt fält i behov av ytterligare praktiska studier.

2.1 Region som begrepp

En region förknippas ofta med ett geografiskt territorium men kan också knyta samman materiella, virtuella och sociala hänseenden. Utöver den geografiska avgränsningen finns ett administrativt- och styrandeperspektiv av regionernas uppdelning. Inom forskning om regioner görs en klassificering av regioner utefter tre kategorier; den funktionella, den administrativa och den kulturella regionen (Paasi 1996). En region av *funktionell* art skapas runt ett gemensamt intresse, exempelvis kring ett vattendrag såsom Öresundsregionen. En funktionell region kan också vara ett geografiskt område som knyts samman genom en gemensam arbetsmarknad (Paasi 1996). En region av *administrativ* karaktär skapas genom en politisk förändring, till exempel genom en sammanslagning av flera mindre geografiska delar

till en större i syfte att underlätta hanteringen av medborgerliga tjänster. Den tredje definitionen av en region är den *kulturella*, där gemensam historia och kultur inom ett område binder en region samman. Denna typ av region kan sträcka sig över nationella gränser och behöver inte nödvändigtvis vara inkluderad i samma administrativa region (Gren 2002 s.15f). Jörgen Gren (2002 s.89) menar att känslan av en gemensam regional identitet är starkast där alla tre regionala kategorier är kombinerade på samma geografiska plats.

2.2 Styrning i förändring

Forskning om politisk styrning i Sverige utgår från fyra direktvalda nivåer; EU, stat, region/landsting och kommun. Nivåerna innehar politisk autonomi inom respektive ansvarsområde, vilket innebär *självstyrelse* (Jerneck & Gidlund 2000 s.21). I en flernivådemokrati ställer självstyrelsen krav på att beslutsfattande sker självständigt, men att besluten samordnas mellan de olika nivåerna (Nilsson & Johansson 2008 s.7ff). I Sverige innebär den lagstadgade självstyrelsen att delegering från statlig nivå översätts inom ramen för den praktik som råder i den specifika regionen eller kommunen. Statliga beslut tas upp och översätts olika beroende på vilket lokalt sammanhang de landar i vilket gör decentraliseringen dynamisk. Det innebär att lokala och regionala värden eller intressen till stor del ser olika ut på grund av den frihet som organen tillskrivs från central nivå (Jerneck & Gidlund 2000 s.21). Beslut som fattas inom EU bör ta hänsyn till den nationella, regionala och lokala nivån. Här råder *subsidiaritetsprincipen* som innebär att beslut ska fattas så effektivt och så nära medborgarna som möjligt. Forskning som behandlar subsidiaritetsprincipen poängterar den demokratiska aspekten i att ha en tydlig medborgerlig förankring i de politiska diskussioner och beslutsprocesser som förs i Bryssel (Hettne 2003 s.8), (Europeiska Unionens Regionkommitté 2003 s.5).

Från government till governance

Det diskuteras idag huruvida de territoriella beslutandenivåerna försvagas eller förstärks. Detta bör ses i ljuset av diskursen om hur den klassiskt sett territoriella politiska kartan luckras upp och att nya politiska koalitioner bildas (Jerneck & Gidlund 2000 s.11ff). Den politiska utvecklingen brukar i akademiska termer förklaras som en process från ett centralt "hårt" styre till en mer interaktiv "mjuk" styrning, så kallat *governance*. Begreppet har därefter vidareutvecklats till *flernivåstyrning (multi-level governance)* och *nätverksstyrning* (Hedlund & Montin 2009).

Begreppet *flernivåstyrning* har sedan 1990-talet används för att beskriva den horisontella och vertikala komplexitet som innebär integrering inom olika politikområden mellan administrativa- samt politiska nivåer och EU. Begreppet kan beskriva hur aktörer samspelar inom maktutrymmet (Stegmann MacCallion 2007 s.337f), (Montin 2010). Inom gruppen subnationella aktörer ryms även civilsamhälleliga organisationer och företag vilka ges möjlighet att påverka politiken genom tillträde till policyprocessen. Flernivåstyrning ringar in statens pågående rollförändring från egenrådlig makthavare, till att fungera mer som en organisatör i beslutsprocesserna (Didi 2010). De områden som ligger inom regioners ansvar, exempelvis kultur- och hållbarhetsfrågor, är ofta mjuka politikområden som lämpar sig bra att samarbeta kring (Montin 2010), (McCormick 2008).

Inom styrningsdiskursen nämns *nätverk* som ett begrepp för att beskriva hur partnerskap och samarbete spänner sig över etablerade institutionella, kulturella eller territoriella skiljelinjer och involverar aktörer med ursprung i offentlig, privat eller ideell sfär (Jerneck & Gidlund 2001 s.21), (Johansson 2010). Det finns här en tanke om att partnerskap mellan aktörer i olika sfärer kan skapa möjligheter att föra fram gemensamma intressen på en internationell arena. Utbytet kan vara att en aktör ger en annan aktör legitimitet, kunskap eller möjlighet att påverka beslutsprocessen (Stegmann MacCallion 2007).

Information är en viktig faktor i de nätverk där offentliga aktörer ingår. I EU är det viktigt att beslut tas väl emot av medborgarna och därmed kan *lobbyisten* bli en drivande aktör i nätverkskonstruktionen. Rinus Van Schendelen (1993) definierar lobbying som en kommunikationsprocess mellan en aktör med egenintresse och en politisk motpart, där kontakten syftar till inflytande och påverkan. Lobbying kan även beskrivas som ett forum där privata eller offentliga aktörer försöker påverka beslutsfattare med syfte att förändra, dra fördelar av eller stoppa ett politiskt beslut (Höög 2000). Lobbyistens arbete kan ibland karaktäriseras av diskretion och avskildhet. Lobbying kan härmed översättas som ett åsikts- eller informationsutbyte; ett skeende som inte sällan exkluderar offentligheten. Påverkan sker vanligen genom argumentation eller övertalning från en lobbyist gentemot en policyskapare. Lobbyisten har, genom att hen ålagts ett krav på att vara politiskt alert, också en policygranskande roll (Van Schendelen 1993), (Jerneck & Gidlund 2001, s.104).

Demokratiskt styrandefokus inom tidigare forskning

Inom forskningen om styrning har det förts en diskussion gällande den demokratiska aspekten av att låta aktörer från olika forum mötas i samverkan. Bland annat menar Malin Stegmann MacCallion (2007) att demokrati och effektivitet varit ledord i regionaliseringsprocessen. Stig Montin (2010) bekräftar detta och poängterar att flernivåstyrningen möjliggör att fler aktörer når ett ökat politiskt inflytande i samverkan mellan de olika nivåerna. Aktörer från vertikal och horisontell nivå i samverkan, bland annat genom nätverk, kan bidra till en ökad demokratisk förankring i och med att fler aktörer representeras i politiska sammanhang. Den demokratiska legitimiteten av regioners ökade politiska medverkan har även diskuterats av Magnus Jerneck och Janerik Gidlund (2001) samt Linda Berg och Rutger Lindahl (2007). Författarna menar att de subnationella aktörernas inträde i nya politiska sammanhang skulle kunna stärka anknytningen till medborgarna genom att den lokala nivån bidrar till en ökad närhet till politiska rum. Detta under förutsättning att det finns en koppling mellan folkvalda politiska församlingar och nya politiska aktivitetsformer.

3. Problemformulering

Sedan 2011 har regionförsöken i Sverige gjorts permanenta och den regionala utvecklingen har sedan dess fortskridit i rask takt. Att för en administrativ region ständigt befinna sig i Bryssel för att bevaka och påverka EU-politik tycks idag te sig som ett måste för att hålla sig ajour med den politiska dagordningen. Förutom det faktum att regioner fysiskt finns på plats i Bryssel råder också en diskurs som menar att det regionala *inflytandet* har ökat. Föregående gäller såväl på nationell- som internationell nivå.

Den tidigare forskning som presenterats har framför allt framställt regionernas nyvunna autonomi ur ett teoretiskt flernivåperspektiv. Forskningen har ofta berört vad de förändrade formerna för styrning får för demokratiska konsekvenser då regioner blir mer etablerade som autonoma politiska aktörer. Föregående har problematiserats av bland andra Jerneck och Gidlund (2001) samt Berg och Lindahl (2007). Regioner har genom åren utvecklats till att bli starka påverkandeaktörer med utökade ansvarsområden. Däremot är en stor del av den litteratur som finns publicerad om regioner som påverkansaktörer utgivna för ett antal år sedan och informationen riskerar därmed att vara inaktuell. Styrning är ett föränderligt begrepp som kräver fortsatta studier, speciellt på europeisk nivå där effekterna inte alltid är

direkt synbara på nationell nivå. Utvecklingen mot en interaktiv styrning fordrar en tydligare kartläggning över hur regionala aktivitetsformer ser ut *idag*.

Baserat på redogjord forskning kan vi härleda ett studiefält som i första hand utgått från tidigare teoretiska ställningstaganden. Regioner har betraktats ur ett ovanifrån-perspektiv där praktisk insyn har varit en brist. Det saknas ett samtida perspektiv av hur regioner själva *upplever* sitt deltagande på en internationell arena och huruvida regionerna upplever att de är delaktiga i den mån som forskningen hävdar. Det saknas även en empiriskt förankrad bild av regioners deltagande i *nätverk* och huruvida det anses ge upphov till ett ökat inflytande på europeisk nivå.

4. Syfte och frågeställning

Studiens syfte är att undersöka om tjänstepersoner vid två svenska regionkontor i Bryssel upplever sig ha inflytande i EU:s policyprocesser¹. Deltagandet i *nätverk* kan binda samman aktörer och därmed ses som ett medel för ökat inflytande i EU:s policyprocesser. Relevant blir därav att undersöka huruvida regionerna upplever att deltagandet i nätverk ger ökad möjlighet till påverkan.

Föremål för undersökningen är Västra Götalandsregionen och Region Skåne. Studien kommer att utforska vilka huvudsakliga *intresseområden* de två regionerna är aktiva kring samt inom vilka av dessa områden de upplever sig ha störst inflytande. En jämförelse kommer att göras mellan regionernas *strategier* för inflytande, samt regionernas syn på *resursutbyte* i nätverkan med andra aktörer, för att se till möjliga likheter och/eller skillnader regionerna emellan. Regionernas *upplevelse* av inflytande kommer slutligen ställas i relation till varandra.

Syftet preciseras i följande frågeställning:

Hur kan påverkansarbetet, enligt tjänstepersoner vid Brysselkontoren för Västra Götalandsregionen och Region Skåne, bidra till ökat inflytande i EU:s policyprocesser?

¹ Vid hänvisning till EU:s policyprocesser syftas i denna studie på de processer som leder fram till beslut på EU-nivå, från initiering av förslag till lagstiftning (Europeiska Kommissionen 2013).

4.1 Avgränsningar

Regionerna som ligger till föremål för studien är två svenska administrativa regioner; Västra Götalandsregionen och Region Skåne. Studien avgränsas till den lobbying och nätverkan som sker i Bryssel vid tiden för studien. Endast de nätverk som av regionerna lyfts som mer relevanta kommer att omnämnas.

Avgränsningar görs även till att endast behandla de två Brysselkontorens upplevelser av inflytande i EU:s policyprocesser. Regionernas faktiska påverkan genom lobbying och nätverkan kommer inte att undersökas, då den är svår att mäta och konkretisera. EU:s policyprocesser inbegriper många olika aspekter och aktörer, vilket bidrar till en subjektiv uppfattning om vad påverkan innebär. Därmed kan det anses av större intresse att förmedla regionernas bild av det egna påverkansarbetet.

Vid beskrivningen av de institutioner som är relevanta för regional påverkan kommer endast Kommissionen och Europaparlamentet tas upp, medan Ministerrådet kommer att bortses från. Ministerrådet består av varje medlemslands nationella ministrar inom det sakområde som diskuteras (Europeiska Unionens Råd 2015). Dessa är inte ständigt på plats i Bryssel varför påverkan mot denna institution blir mindre relevant för studien.

5. Nätverksteori

Nätverksstyrning är ett begrepp som syftar till att analysera organiseringen av *nätverk*, vilket kan beskrivas som en icke-hierarkisk konstruktion av aktörer. Aktörernas förhållande karaktäriseras av horisontella och vertikala beroenderelationer (Provan & Kenis 2008). Ett nätverk spänner sig över etablerade institutionella, kulturella eller territoriella skiljelinjer och kan involvera aktörer med ursprung i offentlig, privat eller ideell sfär (Jerneck & Gidlund 2001, s.21). Aktörerna kan vara individer, organisationer, företag eller myndigheter och kan samlas kring ett specifikt policyproblem eller som ett kluster kring resurser (Hill 2009, s.70), (Jerneck & Gidlund 2001, s. 92).

Policyskapande innebär interaktiva utbyten mellan en mängd olika deltagare som går in i policyprocessen med olika intressen, mål och strategier. Ett nätverk fungerar konsultativt genom att aktörerna kommunicerar genom förhandlingar och överläggningar. Bland annat kan

samarbetet förhindra policykonflikter och avpolitiserar frågor genom att dessa klaras upp i nätverken innan de når politiska beslutsfattare. Nätverk kan också göra policyskapande mer förutsägbart genom att aktörer med intresse i en viss sakfråga deltar, vilka förväntas driva sina egna intressen. Nätverkets sammansättning kan således bli avgörande för utgången av politiska beslut. Med tiden utvecklas gängse regler inom nätverket, vilket påverkar de deltagande aktörernas beteende och hur tillgångar värderas. Reglerna förändras eller stelnar beroende på aktörernas aktiva eller passiva deltagande (Hill 2009, s.59ff).

Nätverken återfinns ofta inom institutionaliserade processer präglade av lagar, regler och normer. Ett nätverk där *offentliga aktörer* ingår ska också bidra till att tillhandahålla visioner, idéer och planer som ska överensstämma med ett representativt värde (Sörensen & Torfing 2005 s.197). Nätverksstyrningen kan framkalla en ny typ av elitstyrning där subnationella aktörer på meso-nivå får ett större utrymme, vilka kan utmana den dominerande elit som traditionellt sett haft störst inflytande över beslutsprocessen (Ibid s.200). Påverkansaktörer från meso-nivå kan vara regioner, som både enskilt men även inom nätverken lobbar för sina intressen gentemot EU:s institutioner.

5.1 Lobbying som del av nätverksteori

En lobbyaktör kan påverka politiska beslutsfattare direkt och indirekt. *Direkt lobbying* kännetecknas av att lobbyisten tar direktkontakt med enskilda politiker eller tjänstepersoner. Den personliga kontakten sägs vara den mest effektiva formen för påverkan då en förtroenderelation byggs upp mellan lobbyisten och motparten. *Indirekt lobbying* sker via andra kanaler än direkta möten. Det kan till exempel handla om kommunikation via brev, att synas i media, eller att lobbyisten meddelar sitt intresse till politiker eller tjänstepersoner via någon form av ombud (Jerneck & Gidlund 2001).

Down-stream & up-stream lobbying

Inom lobbyprocessen har Sonia Mazey och James Mitchell (1993) identifierat två olika aktivitetsmönster. *Up-stream lobbying* benämns de aktiviteter som regionerna utför innan politiska beslut har fattats i EU. I denna process går det att förändra utformningen av beslut, strukturer eller processer till sin egen fördel. Up-stream lobbying innebär alltså att genom ett tidigt ingripande bidra till skapandet av värderingar och styrandekriterier (Jerneck & Gidlund 2001 s.106f) (Gren 2002 s.40). Den andra aktivitetstypen, *down-stream lobbying*, handlar

istället om hur lobbyisten nyttjar rådande förutsättningar till sin egen fördel. Lobbyaktiviteter sker då inom skiljelinjen för de aktuella reglerna. Till exempel kan regioner använda sitt utrymme för att söka projektmedel och fonder i EU:s olika program (Jerneck & Gidlund 2001 s.106f), (Gren 2002 s.40).

Påverkansstrategier

För att nå största möjliga inflytande blir det relevant att diskutera *vem* påverkan bör riktas mot och *när* påverkan bör ske. Forskning om förhållandet mellan lobbyisten och policyskaparen säger att relationen i regel bygger på ömsesidighet; de båda informerar och blir informerade. Det handlar således om delad kommunikation från båda parter (Jerneck & Gidlund 2001 s. 104ff). Lobbying inom EU tenderar att ske mellan lobbyist och tjänsteperson, snarare än mellan lobbyist och politiker. Tjänstepersoner, framför allt inom Kommissionen, är ofta mest lönsamma att utöva inflytande gentemot då dessa är ansvariga för initiering av nya frågor på EU:s agenda. Det är i första hand tjänstepersoner vid regionkontoren som kan benämnas regionala lobbyister, då dessa handhar kontakten med andra aktörer. Dock spelar de regionala politikerna en viktig roll när det kommer till att peka ut vilka politiska sakområden som skall prioriteras samt vid utformningen av verksamhetsplaner (Jerneck & Gidlund 2001 s. 103ff).

För att som lobbyist i Bryssel få så stor påverkan som möjligt gäller det att rikta sitt arbete mot de tidiga stadierna i policyprocessen. Det innebär att inflytandet tenderar att bli större för den som lyckas att belysa ett visst problem och på så vis införa frågan på EU:s agenda. Om lobbyisten misslyckas med att lyfta en ny fråga, bör denne istället försöka påverka lagförslaget innan kommissionen lämnat ifrån sig det slutgiltiga förslaget till nästa instans (Jerneck & Gidlund 2001 s. 106f).

Intressen

Subnationella territoriella beslutandenivåer fungerar enligt Jerneck och Gidlund (2000) som beskyddare av centrala värden. Dessa skapas genom ömsesidighet i territoriet, och yttrar sig i *intressen*. Värden eller intressen uttrycks i olika grad av precision, vilka speglar vad som är extra viktigt för regionen. Det kan till exempel handla om strategiska överväganden, mål eller önsknings. Dessa uttrycks för att säkerställa territoriets behov av politiska och finansiella resurser samt för att skapa legala förutsättningar till fördel för territoriet (Jerneck & Gidlund 2000 s. 11ff). Intressen ses inte som statiska utan förändras över tid. Ett territorium kan ha grundvärderingar som är mer eller mindre stabila, men varierar i uttryck beroende på hur

samhällsutvecklingen ser ut. De övergripande värden som värnas om på subnationell nivå är i regel autonomi, identitet, utveckling och välbefinnande (Jerneck & Gidlund 2000 s. 16ff).

Resurser

Berg och Lindahl (2008) menar att resurser är en förklaring till att regioner är aktiva mot institutioner så som EU. Det handlar både om de resurser som regionen kan ta del utav via samarbetet inom nätverk (*resource pull*) men även de resurser som regionen redan har för att kunna vara attraktiv för andra aktörer (*resource push*). Bland de resurser som regionerna tar del utav i samarbetet (*resource pull*) återfinns politiska, ekonomiska och kulturella utbyten. Resurser som regioner kan bidra med i nätverkan (*resource push*) kan istället vara ekonomiska tillgångar och storleksmässiga förutsättningar, exempelvis befolkningsmängd, som ökar regionens möjligheter att påverka (Berg & Lindahl 2008 s. 15ff).

6. Regionala kanaler för inflytande

Följande avsnitt berör regionens roll som påverkansaktör i EU. I det första avsnittet beskrivs olika former för regional etablering i Bryssel. Det andra avsnittet fokuserar istället på de mest relevanta organ som regionerna har möjlighet att utöva påverkan gentemot.

6.1 Regionernas politiska representation i Bryssel

EU:s regionalpolitik går också under namnet *sammanhållningspolitik* och syftar till att genom olika fonder minska klyftorna i de regionala ekonomiska och sociala skillnaderna. Det görs för att stärka EU:s position mot resten av världen för att kunna konkurrera på en internationell marknad. Fonderna, som finansieras genom medel motsvarande en tredjedel av EU:s budget, kallas för strukturfonder (vilket inkluderar både regional- och socialfonden), sammanhållningsfonden samt Europeiska investeringsbanken (EU-upplysningen 2016).

6.1.1 Regionkontor i Bryssel

Merparten av EU:s regioner finns idag representerade i Bryssel. Initiativ till regionkontor har generellt sett tagits av de subnationella aktörerna själva. (Jerneck & Gidlund 2001), (Moore 2008, s.518f). Ett regionkontor kan ses som en administrativ och icke-institutionaliserad kanal vars huvudsyfte är att företräda den enskilda regionen i EU:s beslutsprocess (Moore 2008). De anställda vid ett regionkontor är tjänstepersoner som ska genomföra den politik som har

fastställts av regionfullmäktige i hemmaorganisationen (SKL 2015). Det finns ett *symboliskt* värde i att som region finnas representerad i Bryssel. Att ha ett etablerat regionkontor symboliserar en modern och aktiv region som är mån om att bredda sina möjligheter och vill undvika att hamna utanför aktuella politiska förlopp (Moore 2008). Det finns även ett *funktionellt* värde i att som region finnas på plats i Bryssel; exempelvis kan etableringen ge projektfinansiering, utökad kunskap till regionen, marknadsföring av regionen eller nya samarbetspartners (Dosenrode & Halkier 2004, s.100ff). Enligt Berg och Lindahl (2007, s.48f) går utvecklingen i allt större grad emot att försöka påverka policy i EU. Det kan vara nödvändigt för en region att ha ett kontor på plats, dels på grund av det finns en förväntning från EU:s institutioner och dels för att andra regioner förväntar sig att samtliga regioner ska finnas representerade (Moore 2008, s.519f). Inom politiska system som präglas av subsidiaritetsprincipen värderas rekommendationer från den lokala och regionala nivån automatiskt högt, då dessa anses ha en betydelsefull medborgerlig anknytning. Regionkontorens politiska förankring kan därför skapa goda förutsättningar till politiskt inflytande (Jerneck & Gidlund 2001, s.133).

6. 1.2 Regionkommittén

Regionkommittén består av 353 ledamöter från alla EU:s medlemsländer, varav Sverige har 12 ledamöter representerade. Kommitténs syfte är att företräda de europeiska städerna och regionerna samt fungera som ett rådgivande organ bestående av folkvalda politiker från lokala och regionala myndigheter. Den rådgivande funktionen innebär att Europaparlamentet och Kommissionen konsulterar Kommittén innan beslut fattas som på ett eller annat sätt berör lokala och regionala myndigheter. Regionkommittén ser även till att de subnationella identiteterna och behoven tillgodoses genom att göra utredningar innan Kommissionen lägger fram förslag i olika frågor. Rekommendationer från Kommittén är inte bindande, utan fungerar vägledande i beslutsfattandet (Europeiska Kommissionen 2013).

6.2 Institutioner relevanta för regional påverkan

De europeiska institutioner som är delaktiga i lagstiftningsförfarandet är Kommissionen, Europaparlamentet och Europeiska Rådet (Ministerrådet). Den sistnämnda EU-institutionen beskrivs inte i följande stycke, då Europeiska Rådet är mindre relevant för regioners påverkansarbete.

6.2.1 Kommissionen

Kommissionens uppgift är främst att ta initiativ till ny lagstiftning men även att se till utförandet och uppföljningen av lagstiftningen inom medlemsstaterna. Alla medlemsstater i EU har en kommissionär representerad från sitt hemland som ansvarar för ett specifikt politiskt ämnesområde. Kommissionärerna har i sin tur hjälp av tjänstepersoner som arbetar fram material, i första hand underlag till lagstiftning. Kommissionen är ensam initiativtagare till de flesta politiska beslut inom EU men tar också hjälp från externa parter såsom Europaparlamentet, intresseorganisationer samt experter på området inom vilket beslutet fattas. Det är av vikt för Kommissionen att de medborgare som påverkas av besluten är inkluderade och förstår dess innebörd eftersom Kommissionen vid ett senare skede måste se till att besluten har implementerats (Tallberg 2013, s.78ff). Regionala och lokala parter ses därmed som ett viktigt inslag i det partnerskapsförhållande som Kommissionen arbetar på att utforma för att kunna nå fram med sina förslag till beslut (Europeiska Unionens Regionkommitté 2003 s.79).

6.2.2 Europaparlamentet

Europaparlamentet delar idag tillsammans med Ministerrådet lagstiftningsmakten inom EU och är ansvarig för att anta EU:s budget. Europaparlamentet består främst av politiska koalitioner som är demokratiskt sammansatta efter val vart femte år. Europaparlamentets arbete i Bryssel består av tjugo ständiga utskott, uppdelade efter sakområden. Utskottsarbetet lägger grunden för parlamentets position och granskar Kommissionens lagförslag. Även plenarsammanträden är en viktig del av arbetet i Europaparlamentet där lagstiftningsarbetet avslutas med debatter och omröstning (Tallberg 2013 s. 91f, 98), (Regionkommittén s.35), (Europaparlamentet).

7. Metod

Frågeställningen som ligger till grund för studiens syfte har behandlats som en jämförande analys mellan Region Skåne och Västra Götalandsregionen. Studien fokuserar på policyprocesser i EU, där regioner som lobbyaktörer utgör objekt för undersökningen. Den kvalitativa studien resulterar i en empirisk analys av deduktiv ansats och är av deskriptiv karaktär. Intervjuer utgör huvudsaklig metod för studien och textanalys bidrar med insyn i verksamheternas mål.

Nätverksteori ligger till grund för studien på grund av dess förmåga att se till en horisontell samverkan mellan olika aktörer på en europeisk arena. Vid val av teori uteslöts flernivåstyrning då denna teori fokuserar på det beslutsmandat som staten ger de olika subnationella aktörerna (Didi 2010). Det är inte dessa beslutsmandat i sig som studien har som syfte att undersöka närmre. Snarare syftar studien till att undersöka hur de subnationella aktörerna agerar inom den frihet de tillskrivs från statlig nivå. Här blir nätverksteori ett bra verktyg för att förklara hur regionen som en mer autonom aktör strävar efter att nå ökat inflytande, såväl gentemot politiska aktörer som inom mångfasetterade nätverk. Nätverksteori kan beskriva regioners samverkan genom att se till faktorer så som intressen, resurser och strategier. Lobbying har använts som ett begrepp inom nätverksteorin för att förklara hur det strategiska påverkansarbetet ser ut, medan nätverksteori har använts som ramverk för att förklara hur regionerna har organiserat sig för att utöva påverkan.

7.1 Val av studieobjekt

Sverige är traditionellt sett en stark enhetsstat av korporativ karaktär. Sedan andra världskriget har landet byggt upp en stabil industri och en välfärdsstat som skapat ett övertag vad gäller utveckling och tillväxt (Landguiden 2012). I jämförelse med många andra europeiska länder är de administrativa regionerna i Sverige ett modernt fenomen. Regionaliseringen i Europa ställer krav på politiskt aktiva regioner som ständigt formulerar och preciserar sina intressen på en bred politisk arena. Flernivåstyrning och nätverkan involverar fler aktörer i politiken, där svenska regioner idag har fått en betydande roll. Därmed blir regioner extra intressanta att studera i en svensk kontext.

Skåne län bildades 1997 och Västra Götalands län bildades 1998. Vid riksdagsvalet 1998 valdes ledamöter till fullmäktige i de nya regionerna vilka tog över de uppgifter som tidigare låg inom länens ansvar. År 1999 lades landstingen inom länen samman i ett regionförsök och gavs ett utvecklingsansvar som tidigare föreskrivits länsstyrelserna. Dessa försök permanentades år 2011. Skåne har idag omkring 1.3 miljoner invånare. Västra Götalandsregionen omfattar en större geografisk yta och antalet invånare uppgår till 1.6 miljoner (Västra Götalandsregionen: Om oss 2016), (Region Skåne 2015), (SKL 2015).

Ur ett historiskt perspektiv har Region Skåne profilerat sig som en kontinental region med en stark regional identitet och anknytning till Danmark (Utveckling Skåne 2015). Sedan den administrativa regionen bildades har regionen influerats av samarbete med en tysk region, där policypåverkan inom EU har varit central. Västra Götalandsregionen har istället en svagare historisk anknytning än region Skåne. Regionen sägs ha haft ett mer nationellt förhållningssätt till EU där projektförfinansiering genom att söka medel från strukturfonder har stått i fokus (Berg, Lindahl 2008, s.48), (Statskontoret 2004, s.38), (Västra Götalandsregionen: Om oss 2016).

Regionerna bildades i sin moderna form vid ungefär samma tidpunkt men skiljer sig åt vad gäller bakgrund och anknytning. Det gör dem högst intressanta att jämföra mot varandra. Regionernas förstärkta autonomi som följd av regionaliseringen skulle kunna bidra till att regionernas intressen och ingång i det europeiska påverkansarbetet ser olika ut. Därmed skulle bilden av hur regioner utformar sitt europeiska arbete kunna breddas till att innefatta olika arbetssätt. En annan möjlighet är att regionernas strategier och upplevelser av inflytande kan likna varandras, med tanke på att de båda är sprungna ur en liknande kontext. Till exempel är de båda belägna i den södra delen av Sverige och är centrerade kring varsin större stad.

7.2 Tillvägagångssätt

Studiens inledning och litteraturgenomgång (1, 2) ger en ingång och en bakgrund till regioners utveckling som inflytelserika aktörer inom nya politiska aktivitetsformer. Det teoretiska kapitlet (5) används som ett ramverk för att i de empiriska kapitlen senare beskriva regionernas arbetsstrategier, intressen och syn på resursutbyte i nätverkan. Påföljande kapitel (6) ger en bakgrund till regioners representation i EU samt EU-institutioner relevanta för regional påverkan. De empiriska kapitlen (8, 9) disponeras efter avsnittet för operationalisering (7.3). Analyskapitlet (10) består i en jämförelse mellan de två regionernas Brysselkontor där slutsatserna av resultatet diskuteras i samband med att huvudfrågeställningen besvaras i det slutliga kapitlet (11).

Kvalitativa *intervjuer* har varit den huvudsakliga metoden för studien. Intervjuerna har utförts delvis i Sverige och delvis i Bryssel i samband med att studiebesök gjordes vid de båda regionernas Brysselkontor den 3-4 maj år 2016. Beslutet att åka till Bryssel togs för att ge

studien mer substans samt för att skapa en djupare förståelse för Brysselkontorens arbetsätt och organisering.

Intervjupersonerna har behandlats som respondenter och har gjorts anonyma, vilket givit dem större möjlighet att förmedla sina egna upplevelser och synsätt. De deltagande respondenterna är tjänstepersoner som arbetar vid Skåne European Office och Västra Götalands regionkontor i Bryssel, samt en tjänsteperson vid hemmaorganisationen i Sverige med nära anknytning till ett av Brysselkontoren. Urvalet av intervjuobjekt har gjorts i enlighet med centralitetsprincipen, vilket innebär att personerna har direkt eller indirekt insyn i regionkontorens påverkansarbete i EU. Intervjupersonernas utsagor är därmed väsentliga för studiens syfte. Studien har fokuserat på offentliga utövare av lobbying vilket gjort att politiker och andra aktörer uteslutits till förmån för de tjänstepersoner som på regelbunden basis eller dagligen befinner sig i Bryssel för att bevaka och påverka EU:s policyprocesser. Antalet intervjuer har uppgått till fem, vilket har varit tillräckligt för att kunna göra en rättvis jämförelse och analys av regionkontorens arbete. Inhämtning av data via annan huvudsaklig metod än intervju hade undgått att besvara frågeställningen för studien, bland annat då antalet tjänstepersoner vid Brysselkontoren är begränsade till ett fåtal nyckelpersoner.

Underlag har hämtats genom en semi-strukturerad intervjuprocess med möjlighet att ställa följdfrågor till huvudsakliga teman. Den semi-strukturerade modellen har använts för att vid behov kunna anpassa frågorna utefter respondenten (Esiasson et.al 2007). Frågorna som ställdes varierade i följdordning men teman och innehåll har bevarats för att underlätta jämförelse mellan regionerna. Intervjuerna har även skiftat efter hur respondenterna svarat och hur dialogen utvecklats. Variationen har bidragit till en djupare insyn i Brysselkontorens olika syn- och arbetsätt. De huvudsakliga frågeställningarna finns med i den intervjuguide som innan intervjun sändes ut till respondenterna (se bilaga 1). Intervjuguiden har utformats efter teman som knyter an till den teoretiska referensramen. Teman presenteras i följande metodavsnitt för operationalisering (7.3).

Studiens tyngdpunkt har legat vid intervjupersonernas egna utsagor då undersökningen intresserar sig för tjänstepersonernas egna perspektiv. *Textanalys* har även använts för att med hjälp av regionkontorens mål beskriva arbetsätt, strategier och intressen. Detta är tänkt att styrka jämförelsen mellan de två studieobjekten. Ett öppet förhållningssätt har varit utgångspunkten för de texter och dokument vi analyserat och en tolkning har gjorts utifrån

texternas manifesta budskap. Textanalysen baseras till stor del på material som regionkontoren själva har producerat, vilket gör undersökningen till en aktörcentral studie. Om texternas latent budskap istället hade stått i fokus hade resultatet blivit mindre tillförlitligt då en mer djupgående tolkning hade krävts. Det manifesta budskapet torde ge en mer rättvis bild av regionernas ambitioner och strategiska tillvägagångssätt för att nå inflytande. Vid intervjutillfällena och i textanalys togs hänsyn till att aktörerna kan ha ett egenintresse i att framstå i så god dager som möjligt.

7.3 Operationalisering av nätverksteori

Nätverksteorin operationaliseras genom frågeställningar. Dessa besvaras i de empiriska kapitlen. En jämförelse görs senare i analysen.

Nätverksteori kan förklara hur samverkan kring ett gemensamt *intresse* ger ökad chans till politiskt inflytande. Om regionerna lägger olika mycket resurser på ett visst intresseområde är det också möjligt att inflytandet upplevs olika regionerna emellan. Det blir härav intressant att undersöka om det finns några skillnader eller likheter i rangordning av regionala intressen.

- *Vilka är likheterna och/eller skillnaderna mellan de huvudsakliga intresseområden Västra Götalandsregionen och Region Skåne driver i EU?*

Strategiska tillvägagångssätt kan översättas till hur regionen organiserar påverkansarbetet för att nå största möjliga inflytande. Detta inbegriper exempelvis vilken aktör som regionen vänder sig till, hur kontakten med andra aktörer ser ut samt när i processen det är lämpligast att agera för att kunna påverka.

- *Vilka är likheterna och/eller skillnaderna i regionernas strategier för inflytande?*

En aktör bör enligt nätverksteori besitta någon typ av *resurs* för att vara en intressant samverkanspartner. Synen på vilka näverkansresurser regionen besitter visar på bilden av den egna konkurrenskraften. I nätverkan förväntar sig dessutom aktören få någon typ av resurs i utbyte.

- *Vilka är likheterna och/eller skillnaderna mellan regionernas bild av resursutbyte i nätverkan?*

8. Västra Götalandsregionen i Bryssel

Brysselkontoret för Västra Götalandsregionen (VGR) etablerades år 2010. Kontoret har tillsammans med hemmaregionen på nationell nivå det övergripande målet att *“Invånarna i Västra Götaland ska ha bästa möjliga förutsättningar för att utvecklas”* (VG2020). Regionens strategi VG2020 har utformats efter EU2020 som är EU:s strategi för tillväxt. Det har gjorts för att underlätta jämförelse, relevans och uppföljning (VG2020).

Regionkontoret delar idag våningsplan med Göteborgs Stads Brysselkontor. Kontoren arbetar idag tillsammans i vissa frågor och samarbetet kontoren emellan ska enligt VGR förstärkas ytterligare framöver (Tjänsteperson 1 VGR 2016-04-27). I startperioden fokuserade regionen på att marknadsföra sig utåt och visa upp “goda exempel” från hemmaterritoriet. Kontoret har länge arbetat efter att finnas på plats för att bevaka frågorna i EU men ska till hösten, genom en omorganisering av sitt arbetssätt, förbereda kontoret på att arbeta mer mot påverkansfrågor. Till hösten ska kontoret ha tre anställda och en praktikant på plats i Bryssel (Tjänsteperson 2 VGR 2016-05-06).

Förutom att regionen finns representerade hemma, med huvudsäte i Vänersborg, och i Bryssel har VGR även ett kontor i Stockholm. Kontoret i Stockholm startades i oktober 2014 och strävar efter att synliggöra regionens intressen och utveckla regionens påverkansarbete nationellt. Här finns i dagsläget en person anställd. Kontoret utför i viss mån ett informellt lobbyarbete där VGR försöker påverka riksdagsledamöter och politiker genom kontaktskapande, exempelvis över riksdagsluncher (Tjänsteperson 1 VGR 2016-04-27), (Tjänsteperson 2 VGR 2016-05-06). Både kontoret i Bryssel och kontoret i Stockholm tillhör den regionala enheten Externa relationer vilket enligt en av tjänstepersonerna gör att det finns mycket kontakt kontoren emellan (Tjänsteperson 2 VGR 2016-05-06).

“Vi tror på att ha örat mot marken. Där diskussionerna förs, att vara där och lyssna in. Och jag vet också att verklighetsbilden, av hur Europa mår och hur det går, byggs mycket på det som presenteras i Bryssel.” (Tjänsteperson 1 VGR 2016-04-27)

Regionen upplever i vissa fall att den nationella nivån inte tillfrågar och värdesätter kunskapen hos den regionala nivån, varvid en internationell etablering har ansetts nödvändigt för att utöka regionens möjligheter (Tjänsteperson 1 VGR 2016-04-27). Anledningen till att

regionen etablerat ett kontor i Bryssel är främst för att få information som kan hjälpa till att utveckla regionen. Kontoret ger regionen en plattform att bjuda in aktörer till konferenser, evenemang och möten vilket möjliggör initiativtagande och profilering; “*Vill man påverka så måste man vara på plats, annars når man ingen framgång*” (Tjänsteperson 2 VGR 2016-05-06). Tjänstepersonerna som intervjuats vid VGR anser att regionen bedriver lobbyarbete i Bryssel (Tjänsteperson 1 VGR 2016-04-27), (Tjänsteperson 2 VGR 2016-05-06).

8.1 Intressen

Vid kontorets start 2010 fanns endast en person som hade hand om alla frågor som ansågs vara av intresse för VGR, vilka då uppgick till 18 stycken. Detta har enligt en tjänsteperson på VGR varit ett för stort område att manövrera och det har varit svårt att bryta igenom och få sin röst hörd inom EU med så många områden (Tjänsteperson 1 VGR 2016-04-27). Idag har Brysselkontoret koncentrerat sina fokusområden till *forskning, näringsliv, transport och miljö*. Kontorets prioritering av intressen har en tydlig koppling till vad som är värdefullt för regionen hemma. Därmed fastställs fokusområden efter vad som kommer gynna den regionala utvecklingen. Ofta är det EU som sätter agendan varpå Sverige får ta emot och anpassa sig till förändringarna. Detta är enligt en av tjänstepersonerna en viktig anledning till att regionen bör vara i Bryssel och påverka utformningen av EU-policy. I vissa frågor har VGR istället lagt över ansvaret på aktörer som SKL (Sveriges kommuner och landsting) och låter dem dra den svenska ståndpunkten (Tjänsteperson 1 VGR 2016-04-27).

VGR upplever sig ha stort inflytande på transportområdet, där regionen nått framgångar på EU-nivå genom nätverket Trans-European Transport Network (TEN-T). Här omnämns regionen genom *The missing link*, vilket är en transportsträcka mellan Öxnered i Västra Götaland och Halden i Norge där järnvägsnätet behöver byggas ut för tyngre transporter och fler pendlare (VGR Öxnered-Halden). Transport pekats ut av en tjänsteperson som ett område VGR vill driva på egen hand i EU. Detta då regionen satsar mycket resurser på området. Dessutom finns åsiktsskillnader mellan VGR och andra svenska regioner i frågan (Tjänsteperson 1 VGR 2016-04-27). Byggandet av vägnät är även ett område där regionen strävar efter stort inflytande. En tidigare anställd vid Brysselkontoret med bred erfarenhet av transportfrågor har arbetat i nära kontakt med en anställd vid hemmakontoret, som också har fokuserat på transportfrågor ur ett europeiskt perspektiv. Detta har enligt en tjänsteperson vid VGR underlättat påverkansarbetet och gett arbetet med transportfrågor en tydligare förankring.

Samarbetet med hemmaplan finns idag endast på transportområdet men målet är att liknande upplägg ska införas på övriga tre fokusområden (Tjänsteperson 2 VGR 2016-05-06).

Maritima frågor nämns även av tjänstepersoner vid VGR:s Brysselkontor som ett intresseområde där regionen har höga ambitioner. VGR är nordiskt sjöfartscentrum genom Göteborgs hamn. Dessutom är regionen centrum för forskning kring havsmiljö och marin utveckling, vilket har gjort att regionen nått ett erkännande inom området på EU-nivå (VGR: Maritima frågor i Västra Götaland, 2016), (Tjänsteperson 1 VGR, 2016-04-27), (Tjänsteperson 2 VGR, 2016-05-06).

8.2 Strategier för påverkan

“I genomsnitt sex av tio frågor på en regional eller lokal fullmäktigeagenda har koppling till beslut på EU-nivå. Vision Västra Götaland konstaterar att Västra Götaland ska ha en stark internationell position, utveckla allianser och partnerskap för att få gehör för de regionala intressena i det europeiska samarbetet och delta i samarbete på den globala arenan.”
(VG2020)

8.2.1 Mot vilken institution riktas påverkan?

VGR riktar sitt arbete främst gentemot Kommissionen. Det framhävs av tjänstepersonerna att den viktigaste tidpunkten att påverka och föra fram goda exempel är i inledningsfasen, främst när diskussioner och debatter förs, då helst innan Kommissionen har lagt fram sitt förslag. För att ha möjlighet att påverka gäller det att nå en viss expertstatus hos Kommissionen. VGR beskriver exempelvis att de nått sådan framgång inom maritima frågor, då regionen tagit fram en strategi inom området som EU fann intressant. Expertisen inom området har gagnat regionen genom tillgång till medel och kontakt med “rätt personer” inom Kommissionen (Tjänsteperson 2 VGR 2016-05-06). En annan uppgift som regionen åtar sig är att svara på *öppna samråd* från Kommissionen. Samråden skickas ofta ut till alla de intressenter som ämnet berör (Tjänsteperson 2 VGR 2016-05-06). Vissa samråd kan även allmänheten vara med och besvara. Kommissionen vill med samråden få insikt i allmänhetens och olika intressenters tankar under hela beslutsprocessen, från att en idé föds till att ett beslut klubbas igenom (Europeiska Kommissionen, 2015). På VGR:s Brysselkontor går tjänstepersonerna på plats igenom samråden. Samråd av relevans skickas hem till en sakkunnig i regionen.

Besvarandet av samråden blir, enligt en tjänsteperson, i viss mening regionens ståndpunkt i vidare ärenden (Tjänsteperson 2 VGR 2016-05-06).

Regionkommittén nämns av VGR som en viktig kanal för påverkan. En av tjänstepersonerna menar att de tre ledamöterna från VGR som sitter i Regionkommittén räknas som en viktig ingång till EU-politiken. Hen menar vidare att parlamentarikerna ofta vänder sig till Regionkommittén för att lyssna till hur regionerna kommer klara av att genomföra ett visst lagförslag och hur det kommer stå sig i längden (Tjänsteperson 1 VGR 2016-04-27).

Även Europaparlamentet beskrivs av VGR som en viktig institution för informationsutbyte. Det finns fem parlamentariker som sitter på mandat för Västra Götaland vilket blir en form av tillträde till EU. Däremot utövas inget påverkansarbete gentemot Europaparlamentet (Tjänsteperson 2 VGR 2016-05-06).

8.2.2 Resursutbyte

VGR menar att den resurs regionen kan bidra med i samverkan med andra dels är den kunskap som medarbetarna vid Brysselkontoret besitter men också lokal kunskap som finns i regionen. En tjänsteperson lyfter att kontorets kompetens antagligen kommer att breddas vid omorganiseringen av kontoret som ska ske under hösten 2016. Då tillkommer medarbetare med sakkunskaper inom de fyra områden som kontoret har valt att fokusera på. Tanken är att de tjänstepersoner som arbetar på kontoret i Bryssel ska ta med sig det lokala perspektivet hemifrån med kunskap om Västra Götalandsregionen tillsammans med sitt specialområde och utveckla dessa ytterligare i ett europeiskt perspektiv (Tjänsteperson 2 VGR 2016-05-06). Regionkontoret kan genom sin lokalkännedom bidra med en verklighetsbeskrivning i nätverkan med andra aktörer. Detta kan ses som en resurs till nätverken som kan använda informationen till att underbygga argumentation mot EU:s institutioner (Tjänsteperson 1 VGR 2016-04-27).

Genom att ingå i stora europeiska nätverk får regionen en större inblick och kompetens i hur det går att ta sig fram mellan de olika EU-institutionerna. Regionen får också information om vad övriga regioner tycker i vissa frågor vilket underlättar fortsatta eller nya samarbeten med andra regioner (Tjänsteperson 1 VGR 2016-04-27). Även erfarenhetsutbytet som regionen kan ta del utav i samverkan är viktigt för att få vägledning i hur andra aktörer har tagit sig an liknande frågor (Tjänsteperson 2 VGR 2016-05-06)

8.2.3 Nätverk

En tjänsteperson vid Brysselkontoret menar att regionen främst bedriver påverkan genom sina nätverk (Tjänsteperson 2 VGR 2016-05-06). Att ingå i ett stort nätverk med flera andra aktörer ger en fördel i förhållande till regionens storlek. Den gemensamma rösten stärks då ett nätverk uttalar sig gemensamt, till skillnad från om regionen hade uttalat sig på egen hand. Med stora nätverksnamn i ryggen blir det lättare att få tillgång till ekonomiska medel när EU gör utlysningar för det. Genom nätverken sker ett informationsutbyte, delvis genom att informationen finns samlad för medlemmarna via ett kansli eller sekretariat. En av tjänstepersonerna beskriver att det ofta är enklare att gå via nätverken för att få information än att ta del av de dokument som Kommissionen ger ut. I nätverken revideras den fullständiga informationen utifrån ursprungsdokumentet från Kommissionen till vad som är av vikt för nätverkets medlemmar (Tjänsteperson 2 VGR 2016-05-06).

Exempel på *formella* europeiska nätverk där VGR är medlemmar är; AER (nätverk för regioner i Europa), EUREGHA (hälsonätverk för europeiska regioner) och NECSTour (nätverk för konkurrenskraftig turism) (Tjänsteperson 2 VGR 2016-05-06). Regionkontoret i Bryssel är även medlemmar i nätverket CPMR som är en paraplyorganisation där perifera kustregioner med intresse för maritima frågor finns representerade. VGR ingår i nätverket via en geografisk koalition benämnd Nordsjökommissionen. CPMR är det nätverk där regionen anser sig vara mest involverad och ha störst möjlighet att påverka. Nätverket har gett regionen ett europeiskt erkännande då lokala kunskaper inom maritima frågor har lyfts (Ibid). Bland annat har VGR blivit inbjuden av Kommissionen att delta i "hearings" för att förmedla regionens åsikter (Tjänsteperson 1 VGR 2016-04-27), (Tjänsteperson 2 VGR 2016-05-06).

Geografisk närhet går ofta före intressen vid kontaktskapande (Tjänsteperson 2 VGR 2016-05-06). En tjänsteperson vid VGR menar att kontaktskapande med internationella aktörer kan vara svårare då det krävs en förståelse för vilka befogenheter och uppdrag den andra aktören besitter. En tysk region har exempelvis större befogenheter än en svensk i och med att de innehar lagstiftningsrätt på hemmaplan och har betydligt fler invånare (Tjänsteperson 1 VGR 2016-04-27). En annan tjänsteperson vid VGR förklarar att kontoret arbetar nära de andra svenska Brysselkontoren. Exempelvis arrangerade regionkontoren nyligen en konferens om sammanhållningspolitiken, där formulerandet av ett gemensamt utlåtande gjorde att regionerna fick en större påverkanskraft (Tjänsteperson 2 VGR 2016-05-06). En tjänsteperson

vid VGR menar att regionens talan ibland förs via Sveriges kommuner och landstings Brysselkontor (SKL) som även driver nätverket SVEREG, vilket är en mötesplats för svenska regioner (Tjänsteperson 1 VGR 2016-04-27).

De *informella* nätverken är inte officiella utan snarare personliga kontakter. Skillnaden mellan formella och informella nätverk beskrivs inte vara så stor förutom att det finns mer resurser knutna till de formella nätverken. Nätverken används på liknande sätt och de båda typerna anses värdefulla för att nå fram med sin påverkan. Många av de personer som arbetar i Bryssel är anställda inom EU och det är inte ovanligt med vänner eller bekanta på högaktade positioner som kan vara av värde för det egna arbetet. En av tjänstepersonerna beskriver att det när som går att träffa en inflytelserik person, exempelvis "på gymmet" (Tjänsteperson 2 VGR 2016-05-06). De allra flesta är i Bryssel för att arbeta i närhet till EU- politiken och arbetet blir därav ett naturligt samtalsämne. Därmed är det viktigt att alltid ha en kort replik redo om sin verksamhet som väcker intresse hos den andra parten (Ibid).

"Sen är ju Bryssel väldigt mycket mingel och cocktailpartyn. Så man är i tjänst hela tiden. Och jag representerar ju VGR i alla sammanhang, även informellt. Systemet är uppbyggt så." (Ibid)

8.3 Upplevelse av inflytande

En tjänsteperson från VGR uttrycker det som att det idag är mer självklart att ha ett kontor på plats i Bryssel än vid tiden för etableringen. Hen menar också att svenskar idag är mer acklimatiserade till EU och att regionen har byggt upp en förståelse för EU på hemmaplan. Grundandet av andra Svenska regionkontor i Bryssel bidrar även till en allmän acceptans inför etableringen av ett kontor utanför regionens geografiska gränser (Tjänsteperson 1 VGR 2016-04-27). En tjänsteperson vid VGR förklarar att regionens arbete endast är i uppbyggingsfasen men att det har skett stora förändringar sedan starten 2010. Hen syftar då på att deras ingång mot Kommissionen har blivit tydligare. Däremot säger hen att kontoret har en lång väg kvar till ett fullgott påverkansarbete. Tjänstepersonen efterkräver således mer tydlighet från regionfullmäktige i vad hemmaorganisationen vill uppnå med Brysselkontoret (Tjänsteperson 2 VGR 2016-05-06). Tjänstepersonen anser inte att regionens förutsättningar att påverka har förändrats sedan Brysselkontorets etablering. En annan tjänsteperson menar att en möjlig förklaring till att regionen inte upplever några stora förändringar i förutsättningar att

påverka kan vara att regionen inte har varit speciellt tydlig i sitt EU-arbete hittills. Hen förklarar att det är svårt att veta när något positivt inträffar för regionen, om det är det egna påverkansarbetet, eller någon annan aktör som har lagt grunden för påverkan i en viss riktning (Tjänsteperson 1 VGR 2016-04-27), (Tjänsteperson 2 VGR 2016-05-06). Påverkansarbetet styrs också av de prioriteringar som finns inom policyområdet i EU, vilket en annan tjänsteperson menar avgörs av vilka Kommissionärer som finns nära Kommissionens ordförande Jean Claude Juncker. Kommissionären med fokus på regionala utvecklingsfrågor är inte med i den innersta kretsen vilket bidrar till att regionala frågor inte hamnar högst på agendan (Tjänsteperson 1 VGR 2016-04-27).

Tjänstepersonerna vid VGR anser ändå att regionen har en påverkan inom EU:s policyprocesser, förutsatt att regionen är tydlig med vad den vill. Det är också viktigt att känna till hur EU-systemet är uppbyggt, såväl formellt som informellt, samt att därigenom få kännedom om lyckade metoder för påverkan. En tjänsteperson menar att det måste finnas en övertygelse om att det går att påverka och att regionen är en intressant aktör. Annars finns det en risk att någon annan blir ledande inom de områden som är viktiga för regionen, vilket får konsekvenser för regionens utvecklingsmöjligheter. EU:s institutioner är beroende av att regioner är där och berättar för att få en "mark-kontakt" och för att policys ska få fäste i verkligheten (Tjänsteperson 1 VGR 2016-04-27).

9. Region Skåne i Bryssel

Region Skånes representationskontor i Bryssel benämns Skåne European Office (SEO). SEO etablerades 2011 med en personalstyrka om tre personer och har sedan starten utökat sin bemanning till att omfatta fem anställda och en praktikant. Kontoret är beläget i Sweden House i Bryssel tillsammans med ett flertal andra Svenska regioner, kommuner och företag (Region Skåne 2016).

Brysselkontorets uppgifter är att bevaka EU-politiken samt att tillvarata regionens intressen. Verksamheten är politiskt förankrad och styrs av centrala visions- och strategidokument så som *Det öppna Skåne 2030, En internationell innovationsstrategi för Skåne*, samt beslut som fattas av fullmäktige om regionens internationella arbete (Verksamhetsplan SEO 2016). SEO:s verksamhet strävar efter att synliggöra Region Skåne gentemot europeiska aktörer och

på så sätt väcka ett intresse för Skåne som en attraktiv region. Dessutom syftar Brysselkontorets arbete till att öka förståelsen hos Skånska aktörer för de politiska processerna i Bryssel, samt att möjliggöra Skånska aktörers deltagande i internationella samarbeten och politiska diskussioner (Verksamhetsplan SEO 2016).

Det övergripande målet för SEO är att skapa förutsättningar för tillväxt och utveckling i Region Skåne (Verksamhetsplan SEO 2016). Att EU väljer att satsa på just de områden som berör regionen blir ett villkor för att regionen ska få ta del av projektmedel och resurser från EU, varför regionen också gynnas av att vara aktiv i politiken (Tjänsteperson 2 SEO 2016-05-03).

Enligt en tjänsteperson vid SEO finns en stark regional identitet i Skåne med en tydlig anknytning till kontinenten, vilket skulle kunna vara bidragande till att regionen väljer att satsa på kontoret i Bryssel snarare än på ett regionkontor i Stockholm (Tjänsteperson 3 SEO, 2016-05-03). En tjänsteperson menar att Region Skånes platsbevakning via SEO bidrar till förståelse, erfarenhetsutbyte, projektmöjligheter, samarbete och en delaktighet i EU:s processer som regionen aldrig hade fått möjlighet att ta del utav om det inte vore för Brysselkontoret. Tjänstepersonen menar att hemmaorganisationen är beroende av Brysselkontoret för att kunna bevaka regionala utvecklingsfrågor. Genom att ha ett kontor på plats kan regionen göra en mer trovärdig och klassificerad bedömning kring frågor som rör exempelvis prioriteringar inför nästa EU-budget (Tjänsteperson 3 vid SEO 2016-05-03).

Ibland kan det vara svårt för SEO att hävda varför regionen behöver ha ett kontor på plats i Bryssel. Tjänstepersonen vid SEO menar att hemmaorganisationen ibland glömmer bort att ett omfattande förarbete ligger till grund för att knyta kontakter och skapa sig samarbetspartners och att kontoret ibland får kämpa med att hävda varför det är viktigt att de finns. Kontoret har genom sin representation satt Skåne på den Europeiska kartan. Arbetet har dessutom gett upphov till "riktiga pengar" som direkt gynnat Region Skåne (Tjänsteperson 1 SEO, 2016-05-03).

"Vi går och lever och andas EU-politik hela dagarna här (...) man bygger upp sitt arbetsliv här, sina kontaktnät här. Man får ett extremt informationsövertag (...) det går inte att få den insikten hemma" (Tjänsteperson 3 SEO 2016-05-03).

Åsikterna om huruvida SEO bedriver ett lobbyarbete eller inte varierar hos medarbetarna vid Brysselkontoret. Två av de intervjuade tjänstepersonerna vill se på SEO:s uppdrag som att kontoret är en representation (Tjänsteperson 1 SEO 2016-05-03), (Tjänsteperson 2 SEO 2016-05-03). En annan tjänsteperson vill benämna kontorets arbete som lobbying. Hen menar att begreppet lobbying tycks ha en negativ klang i Sverige. Likt många andra aktörer i Bryssel finns SEO där för att påverka EU-politiken (Tjänsteperson 3 SEO 2016-05-03).

9.1 Intressen

Kontorets tjänstepersoner hade vid tiden för etableringen år 2011 ansvar för att bevaka ett brett spektrum av fokusområden (Tjänsteperson 1 SEO, 2016-05-03). Regionens huvudsakliga intresseområden har sedan etableringen varit forskning och innovation samt hälso- och sjukvård. Regionfullmäktige har därefter pekat ut sammanhållningspolitik och industripolitik som viktiga fokusområden. Idag är kontorets anställda uppdelade efter tematiska specialiseringar med ansvar för fyra fokusområden; *hälso- och sjukvård, forskning och innovation, infrastruktur* samt *miljö och kultur*. Utöver dessa finns också ett övergripande fokus på bland annat *industri- och näringslivsfrågor*. Alla arbetsområden är sammanlänkade med EU:s tillväxtstrategi 2020 och är fastlagda i regionala styrdokument (Region Skåne 2016).

Verksamhetens prioriteringar styrs främst utifrån fastställda fokusområden men regionkontorets arbete styrs också utifrån den politiska dagordningen i Bryssel (Verksamhetsplan SEO 2016). En tjänsteperson vid SEO menar att det är ett måste att följa den politiska ansamlingen kring dagsaktuella frågor inom EU på grund av att regionkontoret är en så pass liten aktör i förhållande till många andra aktörer i Bryssel.

“Då kan inte vi sitta kvar och säga att, nej men detta är Skånes prioriteringar så vi skiter i vad ni andra håller på med. Så går det inte att göra, då tappar man följet på utvecklingen.”
(Tjänsteperson 3 SEO, 2016-05-03)

Tjänstepersonen förklarar att politiken inom EU vid oförutsedda skeenden så som finanskriser, migrationsströmningar etcetera, flockas kring hur det tillsammans bäst går att lösa frågan. Vid sådana händelser dyker det ofta upp seminarier och konferenser med teman som rör det ärende som regionen deltar i eller arrangerar. Att bevaka och aktivera sig kring aktuella frågor

innebär att regionen har ett försprång då det kommer till att göra bedömningar kring regionens framtida utveckling och möjligheter till tillväxt (Tjänsteperson 3 SEO, 2016-05-03).

Regionen upplever sig ha särskilt stort inflytande inom området industripolitik. Det har framför allt skett genom att kontoret varit aktivt i Vanguard Initiative som är ett samarbete mellan ett antal regioner inom EU i syfte att utveckla strategier inom smart specialisering (Vanguard Initiative, 2016). Smart specialisering handlar om att krympa ner regionens styrkeområden till några få och fokusera på det som regionen har särskilt kunnande inom. Den framtagna strategin för Skåne har senare blivit erkänd på EU-nivå och regionen figurerar nu som nyckelaktör inom samarbetet, till exempel som huvudtalare vid större konferenser. En tjänsteperson vid SEO menar att framgången inom just industripolitik och smart specialisering beror på att Region Skånes hemmakontor varit förutseende och tidigt såg en möjlighet för regionen att ta plats (Tjänsteperson 3 SEO, 2016-05-03).

9.2 Strategier för påverkan

“Om vi inte är här och berättar om hur verkligheten ser ut så är det någon annan som är här och berättar om den. Man måste ju vara här. Man måste ju berätta. Det är ju det är som är påverkan. (...) ju fler skåningar som får beskriva världsbilden för Kommissionen, ju bättre chanser har vi att nå utveckling i regionen med EU:s stöd” (Tjänsteperson 3 SEO, 2016-05-03).

9.3.1 Mot vilken institution riktas påverkan?

Den process som leder fram till att en visst politiskt beslut fastställs i EU bör enligt en tjänsteperson vid SEO inte ses som statisk. Bryssel framhävs snarare som ett interaktivt forum, där ständig politisk rörelse hos regionkontoret är ett måste (Tjänsteperson 2 SEO, 2016-05-03). SEO betonar vikten av att vara uppmärksam på vilka frågor regionen i framtiden kommer att behöva lägga kraft på för att möjliggöra projektsamarbeten och få finansiering från EU. Främst krävs en politisk lyhördhet gentemot initierandet av nya frågor på EU:s agenda. Naturligt blir därför för regionkontoret att satsa på synliggörande och direktkontakt mot Kommissionen som är ansvarig för att initiera nya frågor i EU. SEO måste veta hur väl förankrade policyinitiativ är hos Kommissionen och hur sannolikt det är att dessa leder någonvart innan kontoret sätter av tid och resurser för att börja arbeta med dem. Annars är risken att kontoret låser in sig i en återvändsgränd (Tjänsteperson 3 SEO, 2016-05-03). En

metod för att påverka kan vara att svara på *öppna samråd* som ges ut av Kommissionen. Ett lyckat exempel på detta ges av en tjänsteperson vid SEO som beskriver hur regionen för en tid sedan svarade på ett samråd om innovationspartnerskap. Regionen blev av detta inbjuden att vara med på en workshop i Bryssel för att formatera och sätta prioriteringar för det kommande programmet (Tjänsteperson 2 SEO, 2016-05-03).

SEO prioriterar inte de andra EU-organen lika högt som kontoret satsar på synliggörande gentemot Kommissionen. Påverkansarbete gentemot Europaparlamentet är enligt en tjänsteperson vid SEO mindre lönsamt, då regionkontoret “inte har några uttryckta åsikter kring lagparagrafer” (Tjänsteperson 1 SEO, 2016-05-03). SEO lägger inte heller större resurser vid samarbete eller kontaktskapande med Regionkommittén. Regionkommitténs utlåtanden av rådgivande karaktär upplevs ha mindre betydelse för de stora institutionerna inom EU. SEO menar att Kommissionen och Europaparlamentet ofta är mer lyhörda inför de regionala aktörer i Bryssel som de byggt upp en förtroenderelation med. Regionkommittén upplevs dock av en medarbetare på kontoret kunna bidra till att “så ett frö” hos kommissionen genom att de arrangerar mycket konferenser, plattformar för möten och erfarenhetsutbyten. Den rådgivande funktionen upplevs dock för svag för att kommitténs utlåtanden ska få någon tyngd i de stora beslutsprocesserna (Tjänsteperson 1 SEO 2016-05-03).

9.3.2 Resursutbyte

Information är den resurs som SEO eftersträvar att tillskansa sig i samverkan och är det mest centrala konkurrensmedlet gentemot andra aktörer. En anställd vid SEO menar att de varken har stora ekonomiska resurser eller många medarbetare, vilket gör just sakkompetens hos tjänstepersonerna till en central del av verksamheten. Flera av de anställda har tidigare erfarenhet av att arbeta i Bryssel och har därför en förståelse för vikten av att bygga upp ett brett kontaktnät. Utbytet av information och kunskap är en förutsättning för att regionen ska kunna vara förutseende och ha möjlighet att vara med och forma det politiska livet i Bryssel (Tjänsteperson 2 vid SEO, 2016-05-03), (Tjänsteperson 3 vid SEO, 2016-05-03). Att lära sig av andra aktörer, då främst regioner med liknande förutsättningar som Skåne, gör att kontoret kan finna goda exempel på arbetssätt och lösningar som går att tillämpa i en lokal praktik. Hälso- och sjukvård lyfts särskilt som ett område där kunskapsutbyte har varit centralt (Tjänsteperson 1 vid SEO, 2016-05-03).

9.3.3 Nätverk

På många sätt handlar arbetet i Bryssel om att marknadsföra regionen som en attraktiv samarbetspartner för att möjliggöra inflytande. Med marknadsföring menas synliggörande, som kan handla om att delta i seminarier eller konferenser, men också att själv stå som arrangör kring frågor och områden som regionen själv har bred kompetens inom (Tjänsteperson 1 SEO 2016-05-03). En tjänsteperson menar att ingen aktör är tillräckligt stor för att agera ensam i Bryssel. Om regionen inte hade lagt tid på det indirekta engagemanget i form av att dela med sig av sina egna erfarenheter och kompetens så hade många möjligheter uteblivit. Regionkontoret blir inte direkt tilldelad uppdrag så som att exempelvis representeras i expertgrupper eller att vara huvudtalare vid konferenser. Denna typ av uppdrag kommer av att SEO successivt byggt förtroenderelationer med aktörer inom EU. (Tjänsteperson 3 SEO 2016-05-03).

Som mål i verksamhetsplanen för 2016 anges medverkande i nätverk och partnerskap som en viktig väg till ökat inflytande i EU (SEO, verksamhetsplan 2016). Relationen med aktörer inom såväl formella som informella nätverk bygger ofta på personlig kontakt. Den vanligaste metoden att ta kontakt med en individ eller organisation är enligt en tjänsteperson vid SEO att "lyfta luren" eller att kommunicera via e-post. Dock är fysiska möten att föredra, till exempel över en kopp kaffe (Tjänsteperson 1 SEO 2016-05-03), (Tjänsteperson 2 SEO 2016-05-03). En annan metod kan vara att bjuda in en intressant aktör att delge sitt perspektiv av EU-politiken vid något av kontorets återkommande frukostseminarier. De gäster som bjuds in kan vara exempelvis en tjänsteperson från Kommissionen, en representant från en annan region som SEO är intresserad av att samarbeta med, eller någon annan aktör som regionen finner intressant (Tjänsteperson 3 SEO 2016-05-03).

Miljön i Bryssel beskrivs som pedagogisk och generös, då individer och aktörer skolas in i en social kontext. Regionkontoret väljer att i verksamhetens relationer, såväl mot EU:s institutioner som mot andra aktörer, benämna sig "facilitatörer" (Tjänsteperson 2 SEO 2016-05-03). Aktörer i Bryssel är beroende av varandra för att systemet ska fungera. De anställda vid SEO är av ledningen uppmuntrade till att aktivt söka kontakt med andra regioner, organisationer, politiker och tjänstepersoner. Förtroenderelationer beskrivs som "syre" i Bryssel. Ofta är det enklare att gå vägen via informella kontakter än via de formella kanalerna (Tjänsteperson 3 SEO 2016-05-03).

De formella nätverken fastställs i regionens verksamhetsplan för 2016 och är de som regionen betalar avgift till. En tjänsteperson pekar ut medlemsavgiften som den största skillnaden mellan de formella och informella nätverken (Tjänsteperson 3 SEO 2016-05-03). Några av de formella nätverk som regionen är aktiva inom är ERRIN (nätverk för forskning- och innovation), Vanguard Initiative (nätverk för smart specialisering), EUREGHA (regionalt och lokalt hälsonätverk), CPMR (nätverk för maritima frågor) samt SVEREG (nätverk för svenska regionkontor i Bryssel) (Verksamhetsplan SEO 2016).

9.4 Upplevelse av inflytande

Den största förändringen sedan etableringen av Brysselkontoret beskrivs av en tjänsteperson som att regionen numera inte behöver "knacka dörr" för att få kontakt med andra aktörer. Istället söker aktörer själva upp SEO för att samarbeta (Tjänsteperson 1 SEO 2016-05-03). Den interna styrningen av kontoret var vid starten mer fokuserad vid att fånga varje tillfälle som gavs till kontaktskapande och samverkan, medan SEO idag har ett betydligt större kontaktnät. Det gör också att information finns att tillgå mer lättillgängligt och att kontoret får möjlighet att vara mer förutseende kring vilka frågor som är aktuella på EU:s dagordning. Enligt flera tjänstepersoner vid SEO är det dock svårt att se sin egen påverkan i direkt form, i och med att verksamhetens arbete till stor del bygger på att synliggöra regionen i Europa (Tjänsteperson 1 SEO 2016-05-03), (Tjänsteperson 2 SEO 2016-05-03).

Det faktum att regionen finns representerad och anstränger sig för att synas leder däremot enligt en anställd vid kontoret till en *indirekt* påverkan. På grund av att SEO är aktiv inom många nätverk så har regionen nått en större inflytanderoll i den regionala världen i Bryssel. Nätverkan och långsiktighet i form av ömsesidiga förtroenderelationer lyfts således fram som avgörande för regionala aktörers framgångar i EU. Detta illustreras genom ett exempel på ett drömscenario som ges av en anställd vid SEO; om regionen skulle lyckas bygga upp ett samarbete med en Europaparlamentariker och densamma får ett rapportörsansvar i en lagstiftningsakt, så skulle det inte te sig omöjligt att regionens tankar och förslag kommer in i kompromissförhandlingstext med rådet (Tjänsteperson 3 SEO 2016-05-03).

Regionens representanter upplever sig ha mindre inflytande då det kommer till att utöva generell påverkan gentemot EU:s institutioner (Tjänsteperson 2 SEO 2016-05-03). Uppslutningen kring ett visst intresse i ett bredare formellt nätverk har större möjligheter att

leda till en policyutveckling som kan vara gynnsam för regionen. En tjänsteperson vid SEO menar att det är osannolikt att få igenom förändringar i den faktiska lagstiftningsprocessen på egen hand.

“Man ska inte tro att man kan sitta i Torekovs kommun och säga till Skåne European Office hur vi ska påverka nästa EU-budget för det kommer vi inte göra liksom, det är ju så. Det är ju bara att inse fakta. Det kommer inte ens Sverige göra i någon viss utsträckning om man ska vara krass.” (Tjänsteperson 3 SEO 2016-05-03).

10. Jämförande analys

Analysen av det empiriska materialet baseras på de frågeställningar som presenterades i avsnittet för operationalisering (se metodkapitel 7.3).

10.1 Vilka är likheterna och/eller skillnaderna mellan de huvudsakliga intresseområdena regionerna driver i EU?

Likheter

Både SEO och VGR hade ett stort antal bevakningsområden då kontoren etablerades för att bevaka EU-politiken och vara en del av kunskapsutbytet på plats i Bryssel. Dessa har successivt krympts ned till fyra huvudsakliga fokusområden med anknytning till respektive hemmaterritorium. Inom nätverksteori betonas autonomi, identitet, utveckling och välbefinnande som centrala värden på subnationell nivå. Dessa stämmer överens med den bild tjänstepersonerna förmedlar vid intervjuerna. Framför allt går utveckling och välbefinnande att urskilja som två värden kontoren lägger extra vikt vid. Kontoren har dessutom som övergripande mål att skapa förutsättningar för utveckling i regionen (Verksamhetsplan SEO 2016), (VG2020). Detta innebär dels att tillskansa sig ekonomiska medel och dels att marknadsföra regionen i Europa som en intressant samarbetspartner. Verksamhetens anknytning till de beslut och mål som fattats i hemmaregionen gör att Brysselkontoren ämnar värna om ett offentligt värde (Sörensen & Torfing 2005, s.197). Dock menar såväl VGR som SEO att Brysselkontoren ibland behöver anstränga sig för att övertyga hemmaorganisationerna om verksamhetens relevans. Företrädare från båda Brysselkontoren menar att det är svårt att redovisa en faktisk påverkan på EU-nivå. Det omfattande arbete som ligger bakom möjligheterna för regionerna att synas och höras är svårare att påvisa i en

bredare politisk kontext. Däremot menar tjänstepersonerna att Brysselkontoren nått ett visst erkännande, såväl inom hemmaorganisationen som på EU-nivå, i och med att kontoren nått framgångar genom nätverkan inom utvalda intresseområden.

Skillnader

Trots att SEO:s och VGR:s fokusområden ser lika ut på pappret finns det skillnader mellan hur kontoren organiserar och prioriterar sina intressen. SEO anser sig ha mest inflytande inom området *industripolitik* då kontoret har nått stora framgångar i nätverket Vanguard Initiative. Brysselkontoret framhäver även att de är vakna och villiga att anpassa sig till EU:s dagordning, vilket kan tolkas som att SEO:s verksamhet är mer flexibel än VGR:s. SEO har en tematisk uppdelning av ansvarsområden bland de anställda, vilket är ett arbetssätt som VGR strävar efter att nå på sikt. VGR anser att deras inflytande har varit som störst inom *maritima frågor* men att det idag är *transport* som är det område där kontoret nått mest framgång. Det har enligt tjänstepersonerna varit en fördel att ha en person vid hemmaorganisationen som arbetat med samma område, vilket skulle kunna vara en anledning till att VGR upplevt sig ha inflytande inom detta område. Det är något som kontoret planerar ha inom alla fokusområden i framtiden.

10.2 Vilka är likheterna och/eller skillnaderna i regionernas strategier för inflytande?

Likheter

Tjänstepersonerna vid SEO:s och VGR:s Brysselkontor har liknande uppfattning om *när* i beslutsprocessen som påverkan sker och *vem* den ska riktas mot. Dessutom stämmer tjänstepersonernas utlåtanden väl överens med den litteratur som finns på ämnet; samtliga respondenter anser att det är i början av policyprocessen, när förslagen till vad som kan komma bli beslut tas upp på agendan, som det är meningsfullt att bedriva påverkan. Därmed blir Kommissionen den aktör som är mest relevant för regionernas arbete. Att ha en kontakt med tjänstepersonerna vid Kommissionen samt att vinna en typ av "expertstatus" hos institutionen genom verksamhetens arbete anses som prestigefullt och något som beskrivs som konkreta påverkansinsatser.

Kontorens metoder för att påverka liknar också varandra. Tjänstepersonerna vid båda Brysselkontoren har angett att det bästa sättet att påverka är i *direktkontakt* med en beslutande

instans. Det innefattar främst den kontakt som sker mellan tjänstepersoner vid Brysselkontoret och Kommissionärer eller Kommissionens tjänstepersoner. Denna kontakt är dock inte alltid möjlig. Tjänstepersoner vid de båda Brysselkontoren menar att en ståndpunkt eller ett yttrande kan bli mer kraftfullt om kontoret går via en annan kanal, vilket blir ett *indirekt* påverkansarbete. Det indirekta påverkansarbetet går då främst via nätverken eller Regionkommittén som ska föra regionernas talan. Nätverkan har enligt tjänstepersonerna ansetts vara det främsta medlet för påverkan varvid den indirekta kanalen också har stor betydelse för båda regionerna.

Båda regionerna svarar även på *öppna samråd* till Kommissionen för att förmedla sin åsikt i en viss fråga. VGR:s Brysselkontor skickar i regel hem relevanta samråd till hemmaorganisationen där sakkunniga återfinns. Vid intervjuerna med SEO framgår att kontoret har en större sak-kompetens på plats, men det är oklart hur återkopplingen till hemmaregionen ser ut vid besvarande av öppna samråd.

De *formella*- och *informella* nätverkspartners som Brysselkontoren samarbetar med betraktas bland kontoren vara lika värdefulla för påverkan. Medlemsavgiften till de större nätverken anses vara det som skiljer de formella nätverken från de informella samt att de formella nätverken har mer resurser knutna till sig. Det kan även vara en fördel att stå bakom ett etablerat formellt nätverk för att få EU-institutionerna att lyssna till regionens ståndpunkt. Det är också lättare att vända sig till de formella nätverken för att få ta del av den information som finns lagrad där. Dock värdesätts de informella kanalerna högt då den personliga relationen kan bidra med mer ingående information och erfarenhetsutbyte.

Skillnader

Trots att det finns likheter mellan VGR och SEO då det kommer till att värdesätta lobbyarbete gentemot Kommissionen, finns det också åsiktsskillnader gällande vilka övriga institutioner det är mer eller mindre lönsamt att arbeta gentemot. Överlag tycks VGR ha en högre tilltro till lönsamheten i att rikta sitt arbete mot Europaparlamentet och Regionkommittén. SEO menar istället att man “inte har specifika åsikter om lagparagrafer”(Tjänsteperson 1 SEO 2016-05-03) och att kontakt mot Europaparlamentet därför är mindre lönsamt samt att den rådgivande funktionen hos Regionkommittén inte har stark kraft.

VGR tycks inte lika kritisk som SEO i sin självbild då det kommer till att kommentera den egna påverkansrollen inom EU:s policyprocesser. SEO är noggrann i att lyfta Skåne-regionen som en liten aktör i relation till andra EU-giganter, men hävdar att regionen gör sitt bästa med de resurser som finns att tillgå, dels i hemmaregionen och dels vid Brysselkontoret.

SEO framhäver tydligt vikten av kontaktskapande då det är viktigt att inte försumma någon av de möjliga samarbetsrelationer som kan gynna regionens utveckling. Även VGR menar att kontaktskapande är av vikt, men att samarbete med svenska organisationer och regioner ligger närmre till hands än samarbete med internationella aktörer med liknande förutsättningar. Det gäller även upprättandet av kontakt med tjänstepersoner vid EU-kommissionen, samt i nätverkan. Geografisk närhet går således före intressen. SEO framställer istället att regionkontoret har en mängd nära kontakter med internationella aktörer. Här tycks inte geografiskt avstånd vara ett hinder för samarbete kring gemensamma intressen. Detta kan återkopplas till den metodologiska utgångspunkten för studien där det lades fram att regionerna skulle kunna ha olika ingångar till EU-arbetet.

VGR ger intrycket av att ha en stark anknytning till den nationella nivån. Bland annat läggs resurser på regionkontoret i Stockholm. Sverigekopplingen märks också av bland Brysselkontorets anställda, vilka har uppdrag i Bryssel för en kortare tid. Dessutom väljs tjänstepersoner vid Brysselkontoret ut med anledning av att de har en god lokalkännedom och erfarenhet av att arbeta med regionala frågor på hemmaplan, för att senare kunna bevaka EU-politik med regionens förutsättningar i ständig åtanke. Potentiellt skulle VGR:s relationer med internationella kontakter kunna hämmas utav regionens nationella fokus, vilket kan vara en orsak till att påverkansarbetet i Bryssel inte helt kommit igång ännu.

Tjänstepersoner vid SEO har istället anställning för en längre tid men bör även de vara pålästa i regionala frågor. Flera av tjänstepersonerna har tidigare erfarenhet av att arbeta inom EU eller inom näringslivet. SEO:s Brysselkontor förmedlar en bild av att ha en hög målsättning genom deltagande i olika politiska sammanhang och intressekonstellationer, såväl nationella som internationella. En möjlighet skulle kunna vara att SEO:s blick mot Europa präglas av Region Skånes nära anknytning till kontinenten. Region Skånes internationella fokus kan redan från början ha präglats av samarbetet med den tyska region som redogjordes för i presentationen av regionerna (se avsnitt 7.1) och regionens verksamhet kan härefter ha fortskridit i samma anda. Bilden av Skåne som en region med stark identitet skulle också

kunna vara en anledning till varför regionen ger sken av att ha lättare att skapa sig internationella kontakter. En enhetlig självbild torde vara en fördel vad gäller att söka sig utanför den nordiska trygghetszonen. Då Västra Götalandsregionen inte har samma historiska anknytning kan det te sig såväl strategiskt som naturligt att först sträva efter att etablera sig som en stark region inom nationella gränser.

VGR:s arbete har hittills förhållit sig till de rådande reglerna och förutsättningarna i Bryssel då kontoret inte satt igång sitt konkreta påverkansarbete. Arbetet verkar till stor del ha fokuserat kring att tillskansa sig medel för att skapa möjligheter till utveckling i regionen och att bevaka EU-politiken. Således kan VGR:s arbetssätt klassificeras som mer karaktär av *down-stream* än *up-stream*. De intervjuade personerna vid VGR menar att kontoret i framtiden kommer att utöva ett tydligare påverkansarbete. Troligt är då att verksamheten kommer att kretsa mer kring *up-stream* lobbying. SEO har däremot under en tid haft som mål att bedriva ett aktivt påverkansarbete. Det är därför uppenbart att Region Skåne har ambitioner av att bedriva *up-stream* lobbying. Dock upplever tjänstepersonerna vid SEO regionens inflytande gentemot EU:s institutioner och policyprocesser som mindre påtagligt. Snarare blir man tvungen att förhålla sig till de regler och förutsättningar som råder i Bryssel. SEO:s pågående arbete faller därför också i linje med definitionen av *down-stream* lobbying.

10.3 Vilka är likheterna och/eller skillnaderna mellan regionernas bild av resursutbyte i nätverkan?

Likheter

Det framgår av intervjuerna vid de båda Brysselkontoren att synen på regionernas ingående resurser (*recource push*) i nätverkan har tolkats på ett likartat sett. Den främsta resursen som framhävs, dels vid Brysselkontoret och dels inom hemmaregionen, är kompetens. Kompetensen hos medarbetarna vid Brysselkontoren framhävs som tidigare erfarenheter, samt kunskap inom respektive sakområde och dess koppling till EU. Hemmaregionerna bidrar i Bryssel med en verklighetsbeskrivning genom kunskap om regionens förutsättningar och insyn i medborgarnas åsikter.

Berg och Lindahls (2007) resonemang om regioners storlek och ekonomiska förutsättningar som resurser att konkurrera med i nätverkan stämmer väl överens med den bild som regionerna förmedlat under intervjuerna. En tjänsteperson vid VGR menar att regionen inte

har lika stor påverkansmöjlighet som en större region, exempelvis en tysk region med lagstiftningsmakt. SEO och VGR har insikt om att man är små aktörer i förhållande till andra regioner och därmed har förhållandevis små resurser att bidra med i nätverken. Detta gör nätverkan till en viktig metod för att öka regionernas inflytande och betydelse i större politiska sammanhang vilket även bidrar till regionens vinning av ekonomiska, politiska och kulturella resurser. Detta bekräftas också av intervjupersonerna som menar att det regionerna i första hand får ut av nätverkan (*resource pull*) är kunskap och information som senare kan mynna ut i resurser så som projektmedel (ekonomiska), erfarenhetsutbyte (kulturella) och kontakter (politiska).

Skillnader

Intervjupersonernas egen syn på resursutbyte i nätverkan är generellt likartad. Den personella kompetensen kan dock utifrån betraktas som en skillnad mellan regionernas Brysselkontor. Flera av de anställda vid SEO har tidigare arbetat i Bryssel och är anställda vid kontoret för en längre period vilket torde underlätta nätverkan. VGR har istället en närmare anknytning till hemmaregionen vilket kan innebära att den lokala kunskapen här är större än vid SEO.

11. Slutsatser

Operationaliseringen av nätverksteorin har använts som ett verktyg för att beskriva Västra Götalandsregionens och Region Skånes påverkansarbete och därigenom regionernas upplevelse av inflytande på EU:s policyprocesser. Slutsatser utifrån de teman (intressen, strategier och resurser) som diskuterats utgör underlag för att besvara studiens huvudsakliga frågeställning:

Hur kan påverkansarbetet, enligt tjänstepersoner vid Brysselkontoren för Västra Götalandsregionen och Region Skåne, bidra till ökat inflytande i EU:s policyprocesser?

Tjänstepersonerna vid de båda Brysselkontoren upplever att det inte är självklart för alla inom regionen i Sverige *varför* det är viktigt att ha ett kontor på plats som bevakar EU-frågor på nära håll. Tjänstepersonerna känner även att de ständigt behöver vara med på olika evenemang och seminarier i Bryssel för att påminna andra regioner om *varför* de är intressanta att samarbeta med. I detta avseende har Brysselkontoren haft olika fokus, där VGR har lagt mer resurser på en tydlig profilering mot *nationell nivå* vilket innefattar upprättandet

av ett Stockholmskontor för lobbying mot beslutande instans i Sverige. SEO har istället ett mer *internationellt fokus* med personal som har tidigare erfarenhet av att arbeta i Bryssel. Det visar sig även i hur de olika Brysselkontoren pratar om sina kontakter där VGR anser att det är lättare att ta kontakt med andra svenskar eller nordbor i Bryssel medan detta inte är något som nämns specifikt av SEO.

Att VGR har haft mer av ett nationellt fokus har också bidragit till att de sedan Brysselkontorets etablering har varit på plats för att *bevaka* EU-politik. Tjänstepersoner på VGR:s Brysselkontor anger att politiken från hemmaregionen har varit otydlig kring vad som är målet för Brysselkontorets arbete. SEO har däremot haft en tydligare påverkansprofil under tiden de funnits i Bryssel och försökt att i varje hänseende etablera kontakter som kan leda till *påverkan*. VGR har fastställt att de nu ska ändra sitt arbetssätt så det går mer mot att påverka lagstiftning men detta har inte kommit igång ännu.

Regionkontorens strategier för inflytande är i stor utsträckning likartade. SEO och VGR är överens om att arbetets fokus främst bör riktas mot Kommissionen och därmed blir början av policyprocessen mest betydelsefull för regionernas påverkansarbete. Tjänstepersonerna är även överens om att förutsättningarna för att påverka EU:s policyprocesser via *direkt lobbying* inte har förändrats sedan etableringen av Brysselkontoren år 2010 respektive 2011. Både VGR och SEO menar att det är svårt för en liten region att påverka EU-policy. Men med ett större nätverksnamn i ryggen har regionerna en större chans att bli hörda av någon av EU:s institutioner. Det gäller att skapa kontakter och vara delaktig i nätverk inom de frågor och intressen som är viktiga för hemmaregionen. SEO och VGR upplever att de har en påverkan inom de områden som de lagt ner mycket resurser på. VGR menar att de nått en framgång inom maritima frågor och transportfrågor medan SEO upplever att regionen har nått framgångar inom industripolitik.

Den *indirekta lobbyingen* har blivit mer tydlig i och med att båda regionerna blivit mer etablerade i Bryssel och är aktiva inom fler formella och informella nätverk. Det innebär framför allt att regionernas ansträngningar att knyta kontakter och vårda befintliga relationer har visat sig ge utdelning. Regionerna behöver sedan etableringen lägga mindre resurser på att ständigt söka kontakt. Istället söker sig aktörer till regionkontoren för att de anses intressanta att samarbeta med. Delaktigheten i formella och informella nätverk ger information som på sikt ger upphov till ekonomiska, politiska och kulturella resurser som underbygger regional utveckling.

Studiens generaliserbarhet och bidrag till forskningen

Undersökningen bidrar med en jämförande bild av verksamheten vid två svenska Brysselkontor. Studien utgår från svenska förhållanden och är därmed inte generaliserbar till andra europeiska regioner. Generalisering till samtliga svenska regioner är inte heller möjlig då studieobjekten är storregioner centraliserade kring varsin större svensk stad.

Tidigare forskning inom området har visat att regioners politiska utrymme sedan 1990-talet har ökat, både på nationell- och europeisk nivå. Det har visat sig både vertikalt genom att regioner fått en större del i beslutsprocesserna än tidigare, men också horisontellt genom regioners deltagande i nya former för styrning så som exempelvis nätverk. Regioners internationella aktiviteter och etablering har diskuterats utifrån ett demokratiskt flernivåperspektiv (Stegmann McCallion 2007), (Montin 2010), (Jerneck & Gidlund 2001), (Berg & Lindahl 2007). Bilden av regionen som en inflytelserik påverkansaktör i EU har i den tidigare forskningen romantiserats och gjorts vedertagen. Det har dock saknats studier kring huruvida regionerna upplever närvaron i Bryssel som fruktbar genom att engagemanget leder till en faktisk påverkan. Resultatet av vår studie kompletterar den tidigare forskningen med en empirisk framställning av regioner som europeiska påverkansaktörer.

Vår undersökning ger en praktisk inblick i små regioners arbetsätt i Bryssel vilket kan hjälpa forskning om regioners politiska etablering framåt. Resultatet är intresseväckande för att det visar på att små regioner anser det svårt att påverka EU-policy på direkt väg men att långsiktigt arbete kan ge upphov till en *indirekt* påverkan. Resultatet visar också att skapande och upprätthållande av nätverk är avgörande för att regionen idag ska ha möjlighet att höras och synas i Bryssel. Den personliga kontakten och samarbetet med andra aktörer blir för regionen nyckeln till EU:s portar. Detta aktualiserar betydelsen av offentliga aktörers deltagande i formella- och informella nätverk som politiskt fenomen.

Vidare forskning

Under studiens gång har vi uppmärksammat att ledarskapet vid respektive Brysselkontor ter sig olika, vilket bör ge upphov till olika framgång i regionernas EU arbete. Detta gäller även för de anställda tjänstepersonerna vid Brysselkontoren som kan vara mer eller mindre kunniga inom sitt sakområde och aktiva i det europeiska lobbyarbetet. Personalstyrkan blir avgörande för regionkontorets arbetsstrategier samt vilka resurser Brysselkontoret lyckas tillskansa

hemmaregionen. Om Brysselkontoret styrs framgångsrikt har regionen större möjligheter att ta del av resurser och därmed nå ökad regional utveckling. En möjlighet är också att ledarskapet vid Brysselkontoret kan bidra till benägenheten att söka nationella eller internationella samarbetspartners i nätverkan på EU-nivå. Detta indikerar ett intressant forskningsfält för vidare studier.

Referenslista

Litteratur

Dosenrode, Sören. Z & Halkier, Henrik (2004). *The Nordic Regions and the European Union*. Ashgate, Aldershot

Esaiasson, Peter., Gilljam, Mikael., Oscarsson, Henrik & Wängnerud, Lena (2012). *Metodpraktikan: konsten att studera samhälle, individ och marknad*. fjärde upplagan. Stockholm:Norstedts juridik.

Gren, Jörgen (2002). *Den perfekta regionen?* Lund: Studentlitteratur.

Hedlund, Gun & Montin, Stig (red.). (2009). *Governance som interaktiv samhällsstyrning - Gammalt eller nytt i forskning och politik?* i *Governance på svenska*. Santérus förlag: Stockholm.

Hill, Michael. (2009). *The Public Policy Process*. Fifth edition. Pearson Education Limited.

Höög, Carl M. (2000) *Regional Lobbying in Brussels*.Kapitel I *The NEBI Yearbook 2000. North European and Baltic Sea Integration*. S. 251-256. Springer Berlin Heidelberg

Jerneck, Magnus & Gidlund, Janerik (2001). *Komplex flernivådemokrati: regional lobbying i Bryssel*. Malmö: Liber ekonomi.

Jerneck, Magnus & Gidlund, Janerik (2000). Local and regional governance in Europe: evidence from Nordic regions. Cheltenham: Edward Elgar.

Mazey, Sonia & Mitchell, James (1993). *Europe of the regions: territorial interests and european integration: the scottish experience*. I S. Mazey, & J. J. Richardson (Red.), *Lobbying in the european community*. Oxford. (s. 95-121)

McCormick, John (2008). *Understanding The European Union. A Concise Introduction*. Basingstoke: Palgrave Macmillan.

Moore, Carolyn. (2008). *A Europe of the Regions vs. The Regions in Europe: Reflections on Regional Engagement in Brussels*. i *Regional and Federal studies*. Vol.18, Nr 5. European Research Institute, University of Birmingham, UK.

Paasi, Anssi. (2009). *The resurgence of the 'Region' and 'Regional Identity': theoretical perspectives and empirical observations on regional dynamics in Europe*. *Review of International Studies*, 35, s. 121-146.

Provan, Keith G & Kenis, Patrick (2008). *Modes of Network Governance: Structure, Management, and Effectiveness*. Oxford University Press: *Journal of Public Administration Research and Theory*, Inc., (s. 229-252)

Stegmann McCallion, Malin. (2007). *Multi-Level Governance in Sweden?* Regional & Federal Studies, Vol.17, Nr. 3, s. 335–351.

Sörensen, Eva & Torfing Jacob. (2005). *The Democratic Anchorage of Governance Networks.* Scandinavian Political Studies. Vol 28 nr. 3. Nordic Political Science Association.

Tallberg, Jonas (2013). *EU:s politiska system.* Upplaga 5:2. Studentlitteratur AB: Lund.

Van Schendelen, Rinus. (1993). *National Public and Private Ec Lobbying.* European Centre for public affairs. Aldershot, Dartmouth Pub Co

Rapporter

Berg, Linda & Lindahl, Rutger (2007). Volym 7. *Svenska kommuners och regioners kanaler till Bryssel. Subnationella nivåers försök att påverka EU:s policyprocess.* (SIEPS).

Didi, Maria. (2010) *Partnerskapsprincipens tillämpning i en svensk kontext - Mot flernivåstyrelse inom ramen för den europeiska regionalpolitiken i Sverige? I Flernivåstyrning, framgångsfaktorer för kommuner, regioner och staten.* Utgiven av Region Skåne, Västra Götalandsregionen, Regionplanekontoret vid Stockholms läns Landsting och Sveriges Kommuner och Landsting,

Tillgänglig: <https://www.diva-portal.org/smash/get/diva2:377984/FULLTEXT02.pdf>

Europeiska kommissionen (2013). *Insyn i politiken - Så fungerar Europeiska unionen. Luxemburg:* Europeiska unionens publikationsbyrå.

Europeiska unionens regionkommitté (2003). *Nya styrelseformer i Europa - den regionala och lokala dimensionen.* Luxemburg: Byrån för Europeiska gemenskapernas officiella ståndpunkter.

Hettne, Jörgen (2003). *Subsidiaritetsprincipen: Politisk granskning eller juridisk kontroll?* Rapport nr. 4. Svenska institutet för europapolitiska studier (SIEPS). Stockholm.

Johansson, Jörgen. (2010). *Regionkommuner och kommunal självstyrelse – politiska utmaningar i relationen mellan lokalt och regionalt.* I *Flernivåstyrning, framgångsfaktorer för kommuner, regioner och staten.* Utgiven av Region Skåne, Västra Götalandsregionen, Regionplanekontoret vid Stockholms läns Landsting och Sveriges Kommuner och Landsting.

Tillgänglig: <https://www.diva-portal.org/smash/get/diva2:377984/FULLTEXT02.pdf>

Montin, Stig. (2010), *Kommunerna och flernivåstyrningen inom EU - Inflytande, anpassning eller inbäddning.* I *Flernivåstyrning, framgångsfaktorer för kommuner, regioner och staten.* Utgiven av Region Skåne, Västra Götalandsregionen, Regionplanekontoret vid Stockholms läns Landsting och Sveriges Kommuner och Landsting.

Tillgänglig: <https://www.diva-portal.org/smash/get/diva2:377984/FULLTEXT02.pdf>

Nilsson, Lennart, & Johansson, Susanne. (2008). *Regionen och flernivådemokratin.* SOM-Institutet. Göteborg.

Region Skåne (2015). *Utveckling Skåne, Befolkningsprognos 2015-2024*. Avdelningen för regional utveckling. Utgiven av Region Skåne.

Region Skåne (2016). *Verksamhetsplan för Skåne European Office*.

Tillgänglig: http://utveckling.skane.se/siteassets/publikationer_dokument/skane-european-office---verksamhetsplan-2016.pdf

Västra Götalandsregionen (2013). *Västra Götaland 2020. Strategi för tillväxt och utveckling i Västra Götaland 2014-2020 (Rup)*. Vänersborg.

Västra Götalandsregionen. *Öxnered-Halden. Den saknade länken till Norge*. Utgiven av Västra Götalandsregionen.

Tillgänglig: http://www.vgregion.se/upload/Regionutveckling/InfrastrukturIT/Missing%20link/Missing%20link_folder.pdf

Offentlig utredning

Stadskontoret 2004:32. *Regionalt ansvar på försök i Skåne och Västra Götaland*. Diarienummer 2003/594-5. Finansdepartementet, Stockholm.

Elektroniska källor

Europaparlamentet. *Om parlamentet: organisation och arbete*. Hämtad 2016-04-28. <http://www.europarl.europa.eu/aboutparliament/sv/20150201PVL00010/Organisation>

Europeiska Kommissionen (2015). *Din röst i Europa*. Hämtad 2016-05-18. http://ec.europa.eu/yourvoice/index_sv.htm

Europeiska Unionens råd (2015). *Om EU*. Hämtad 2016-05-19. http://europa.eu/about-eu/institutions-bodies/council-eu/index_sv.htm

EU-upplysningen (2015). *EU vill minska skillnader med hjälp av regionalpolitik*. Hämtad 2016-04-28. <http://www.eu-upplysningen.se/Om-EU/Vad-EU-gor/EUs-regionalpolitik/>

Landguiden (2012). *Sverige: Modern historia*. Hämtad 2016-05-19 <http://www.landguiden.se/lander/europa/sverige/modern-historia>

Region Skåne (2016). *Skåne European Office*. Hämtad 2016-05-24 <http://utveckling.skane.se/utvecklingsomraden/internationellt-samarbete/skane-european-office1/>

SKL (2015). *Så styrs landsting och regioner*. Hämtad 2016-05-16 <http://skl.se/demokratiledningstyrning/politiskstyrningfortroendevalda/kommunaltsjalvstyresa-styrskommunenochlandstinget/sastyrslandstingen.1790.html>

SVT (2016). *Här är Sveriges nya storregioner*. Hämtad 2016-05-16
<http://www.svt.se/nyheter/inrikes/har-ar-sveriges-nya-storregioner>

Vanguard Initiative (2016). *Ambitions*. Hämtad 2016-05-09
<http://www.s3vanguardinitiative.eu/>

Västra Götalandsregionen (2016). *Om oss*. Hämtad 2016-05-17.
<http://www.vgregion.se/sv/Vastra-Gotalandsregionen/startside/Om-Vastra-Gotalandsregionen/-Vastra-Gotaland/>

Muntliga källor

Tre intervjuer utfördes med tjänstepersoner med anställning vid Region Skåne 2016-05-03. Intervjupersonerna har anonymiserats.

Två intervjuer utfördes med tjänstepersoner med anställning vid Västra Götalandsregionen 2016-04-27 och 2016-05-06. Intervjupersonerna har anonymiserats.

Bilaga 1

INTERVJUGUIDE

Inledningsfrågor:

- Hur länge har du jobbat här?
- Vad är din position och dina arbetsuppgifter?

Intressen

- Vilka huvudsakliga fokusområden har regionkontoret i sitt arbete?
- Inom vilka fokusområden upplever du att kontoret ligger i framkant?
- Hur prioriterar ni era fokusområden?
- Har de fokusområden (som ni ligger i framkant inom) ändrats under tiden kontoret funnits i Bryssel?

Resurser

- Vilka resurser har ert regionkontor att särskilt bidra med i nätverkan med andra aktörer?
- Vilka huvudsakliga resurser vinner regionen av att nätverka med andra aktörer?

Strategier

- Hur upplever du att regionen främst bedriver påverkan?
- Skulle du säga att regionen bedriver lobbying?
- Vilken europeisk institution fokuserar regionen sitt arbete mot främst?
- I vilken del av EU:s beslutsprocesser är det enligt er lättast att försöka påverka?
- Vilka är de mest effektiva metoderna för att knyta kontakter?
- Kan ni beskriva skillnaden mellan era formella respektive informella nätverk?
- Vad får ni ut av att ha ett Brysselkontor som ni inte kunde fått genom att arbeta hemifrån?
- Har ert arbetssätt förändrats under tiden ni varit verksamma i Bryssel?

Upplevelse av inflytande

- Rent generellt, hur upplever du regionens möjligheter att påverka beslut och processer inom EU?
- Har regionens möjligheter att påverka förändrats under tiden ni varit verksamma i EU?
- Hur skulle ni beskriva regionens inflytande på EU-nivå i relation till regionens inflytande på nationell nivå?

Avslutning

- Är det något du vill lägga till som du tycker att vi ännu inte har pratat om och som känns viktigt för dig